

Jusuf DŽAFIĆ

JU Specijalna biblioteka „Behram-beg“ u Tuzli
jusuf-dz91@hotmail.com

Stručni rad/Professional article

UDK/UDC: 930.25:94(0.02/.08)Šabić ef. Š.(497.6 Tuzla) (093)

NEKNJIŽNA I EFEMERNA GRAĐA IZ LEGATA ŠEVKET-EF. ŠABIĆA U SPECIJALNOJ BIBLIOTECI „BEHRAM-BEG“ U TUZLI

Apstrakt: *Rad predstavlja analitički inventarni popis neknjižne i efemerne građe iz legata Ševket-ef. Šabića, koja se čuva u JU Specijalnoj biblioteci „Behram-beg“ u Tuzli. Ševket-ef. Šabić (1911-1975) je istaknuti tuzlanski kulturni radnik. Radio je kao profesor u Behram-begovoj medresi, kao vjeroučitelj u više tuzlanskih srednjih škola, te kao imam Čaršijske (Hadži Hasanove) džamije u Tuzli. Objavio je preko 30 radova u domaćim časopisima. Preko deset njegovih autorskih djela je ostalo u rukopisu.*

Porodica rahmetli Ševket-ef. Šabića je darovala izvjesni dio Šabićeve knjižne i neknjižne građe Muftijstvu tuzlanskom, a Muftijstvo je dotičnu građu poklonilo Behram-begovoj biblioteci.

Specijalna biblioteka „Behram-beg“ čuva Legat Ševket-ef. Šabića, kojeg čine 1.362 bibliotečke jedinice: 241 predmet (neknjižna i efemerna građa), 588 kucanih brošura, 375 periodičnih izdanja, 158 knjiga i brošura. U radu je dat kratak osvrt na Šabićev životopis i njegov legat u Biblioteci „Behram-beg“, te analitički osvrt na 241 bibliotečku jedinicu neknjižne i efemerne građe iz Legata Ševket-ef. Šabića. Tako smo prikazali: 71 kucani tekst, 50 rukopisnih tekstova, 35 sveski, 20 potvrda, 20 razglednica, dopisnica i čestitki, 19 dokumenata, 5 fotografija, 5 novinskih isječaka, 4 vaktije, 4 karte, 3 kaligrafska rada, 5 ostalih predmeta.

Ključne riječi: *Ševket-ef. Šabić, Biblioteka Behram-beg, neknjižna građa, efemerna građa, Tuzla.*

NON-BOOK AND EPHEMERAL MATERIAL FROM THE LEGACY OF ŠEVKET-EF. ŠABIĆ IN THE SPECIAL LIBRARY „BEHRAM-BEG“ IN TUZLA

Abstract: *The paper presents an analytical inventory of non-book and ephemeral material from the legacy of Ševket-ef. Šabić, which is kept in the*

Public Institution Special Library „Behram-beg“ in Tuzla. Ševket-ef. Šabić (1911-1975) was Tuzla's prominent cultural worker. He worked as a professor in Behram-beg's madrasa, as a religious teacher in several high schools in Tuzla, and as an imam of the Čaršija (Hadži Hasan's) mosque in Tuzla. He has published over 30 papers in domestic journals. Over ten of his works remain in manuscript.

The family of the late Ševket-ef. Šabić donated a certain part of Šabić's book and non-book material to the Mufti of Tuzla, and the Mufti's Office donated the material to the Behram-beg library.

The special library „Behram-beg“ keeps the Legate (collection) of Ševket-ef. Šabić, which consists of 1,362 library units: 241 items (non-book and ephemeral material), 588 printed brochures, 375 periodicals, 158 books and brochures. The paper gives a brief overview of Šabić's biography and his collection in the Behram-beg Library, and an analytical review of 241 library units of non-book and ephemeral material from the collection. Thus, we presented: 71 typed text, 50 manuscripts, 35 notebooks, 20 certificates, 20 postcards, postcards and greeting cards, 19 documents, 5 photographs, 5 newspaper clippings, 4 vaktis, 4 maps, 3 calligraphic works, 5 other items.

Key words: *Ševket-ef. Šabić, Behram-beg Library, non-book material, ephemeral material, Tuzla.*

Uvod

Dvadeseto stoljeće je u historiji Bosne i Bošnjaka obilježeno društvenim previranjima. U samo ovih stotinu godina Bosna i Hercegovina je promijenila šest puta državno uređenje: posebna okupaciona jedinica unutar Austrougarske (1901-1918); dio Kraljevine SHS i Kraljevine Jugoslavije (1918-1941); okupacija NDH (1941-1945); posebna federalna republika unutar DF Jugoslavije, FN Jugoslavije i SFR Jugoslavije (1945-1992); nezavisna Republika Bosna i Hercegovina (1992-1995); dejtonska Bosna i Hercegovina (1995-2000). U tom burnom stoljeću je među Bošnjacima djelovao veći broj alima, koji su dali upečatljiv doprinos razvoju naše islamske misli, ali čiji pregalački rad je pao u zaborav. Među njima je, svakako, i tuzlanski muderris Ševket-ef. Šabić (1911-1975). JU Specijalna biblioteka „Behram-beg“ u Tuzli odnedavno čuva zaostavštinu Ševket-ef. Šabića, koja je krajem 2020. godine proglašena legatom.¹

U ovom radu ćemo prikazati neknjižnu i efemernu građu iz legata Ševket-ef. Šabića u Behram-begovoj biblioteci, tačnije donosimo analitički

¹ Vidi detaljnije o Behram-begovoj biblioteci: Senad Čeliković, *Islamske biblioteke u Bosni i Hercegovini 1878-2010*, Specijalna biblioteka „Behram-beg“, Tuzla 2014, 2-73, 171-178; Mirsada Suljić, *Islamska biblioteka „Behram-beg“ u Tuzli, Bosniaca*, 16/2011, 48-56.

inventarni popis dotične građe. Ukratko ćemo se i osvrnuti na Šabićev životopis i njegov legat u Biblioteci „Behram-beg“.

Biografija Ševket-ef. Šabića

Ševket-ef. Šabić je rođen u Čajniču 12. februara 1911. godine. Porodica Šabić je porijeklom iz Šabića u Velikom Badiću kod Bosanske Krupe. Šabićev otac i amidža su studirali u Istanbulu. Njegov otac Mehmed Fevzi-efendija (umro 1939. godine) je bio imam Sinan-begove džamije u Čajniču, muderris čajničke mektebi-ibtidaije (osnovne islamske škole), te muderris i direktor Ibrahim-kadine medrese u istom gradu, dok je amidža Abdullah-efendija bio imam Aladža džamije i muderris medrese Mehmed-paše Kukavice u Foči.²

Ševket-ef. je završio Gazi Husrev-begovu medresu i Alijju - viši stepen Gazi Husrev-begove medrese. Radio je, kao profesor (muderris), u Behram-begovoj medresi 17 godina (1932-1949), sve do njenog prinudnog zatvaranja. Predavao je: arapski jezik i književnost, turski jezik i književnost, tarih (povijest islama), akaid, husni-hat (kaligrafiju). Jedno vrijeme je bio pomoćnik upravitelja medrese, a obavljao je i dužnost upravitelja. Službovao je kao vjeroučitelj u tuzlanskim srednjim školama: Građanskoj, Trgovačkoj i Tehničkoj. Bio je 42 godine (1933-1975) imam Čaršijske (Hadži Hasanove) džamije u Tuzli.

Pored obavljanja redovnih poslova, Šabić je imamima pripremao arapske tekstove hutbi i prevode hutbi, te prevode prigodnih tekstova sa arapskog i turskog jezika. Budući da je dobro poznao orijentalne jezike, bio je 20-ak godina sudski tumač za arapski i turski jezik pri Okružnom sudu u Tuzli. Aktivno je sudjelovao u radu Udruženja Ilmijje. Tako je bio delegat Glavnog odbora Udruženja Ilmijje. Obnašao je i dužnost potpredsjednika Sreskog vakufskog povjerenstva u Tuzli. Ne treba zaboraviti da je imao i lijep rukopis, te se u slobodno vrijeme bavio kaligrafijom.

Ševket-ef. je bio izvrstan vaiz i odličan učaj mevluda, kako bosanskih mevluda (Gaševićvog, Bašagićvog, Kadićvog), tako i poznatog mevluda Sulejmana Čelebije na turskom jeziku. Vrlo rado se odazivao pozivima za učešće na različitim vjerskim manifestacijama, na kojima je držao predavanja i

---

² Zahvaljujući kazivanju Sabahete Alešević, sestrične Ševket-ef. Šabića, došli smo do dragocjenih podataka o porodici Šabić. Mehmed Šabić je, pored Ševketa, imao još 11 djece: 1 sina i 10 kćerki. Sa Ševketom materom je imao 6 djece: sinove Ševketa i Samija, te kćerke Feridu, Vehidu, Džemilu i Bahriju. Nakon smrti Ševketove matere, oženio se njenom sestrom. Tako je sa Ševketovom tetkom imao 2 kćerke: Nusretu i Abidu. Sa trećom ženom Devletom Šabić (rođ. Alijagić), nenom Sabahete Alešević, sa kojom se oženio nakon preseljenja i druge supruge na ahiret, imao je 4 kćerke: Hafizu - Sabahetinu majku, Hatimu, Avniju i Fethiju.

učio mevlude.³ Preselio je na ahiret 2. jula 1975. godine u Tuzli.⁴ Ukopan je na tuzlanskom mezarju Ilinčica.⁵

Ševket-ef. Šabić je mnogo pisao. Objavio je preko 30 radova u sljedećim časopisima: Glasnik Rijaseta IZ, Hikjmet, El-Hidaje, Novi Behar. Kao 21-godišnjem mladiću, izašao mu je *Prijevod Treće Gazi Husrev-begove vakufname*, u okviru *Spomenica Gazi Husrev-begove četrístote godišnjice*. Nažalost, veliki broj njegovih radova je ostao u rukopisu: prevod i komentar Kur'ana, prevod i komentar Hidir-bejove (Hizir-begove) Kasidei-nunijje (El-Kaside en-nunijje), prevod Muslimove zbirke hadisa, prevod Šemaila Tirmizije, prevod Akaida Nesefija, prevod 48 kalendarskih hutbi; autorska djela *Kavaidul-islam*, *Mali ilmihal*; zbirka od 60 hutbi na bosanskom jeziku, zbirka od 60 hutbi na arapskom jeziku itd.

Legat Ševket-ef. Šabića u Specijalnoj biblioteci „Behram-beg“ u Tuzli

Porodica rahmetli Ševket-ef. Šabića je darovala izvjesni broj njegovih knjiga, brošura, časopisa, novina, ličnih zabilježki i drugih sličnih sadržaja Muftijstvu tuzlanskom 2019. godine. Muftijstvo je poklonilo darovanu Šabićeveu ostavštinu Specijalnoj biblioteci „Behram-beg“ 5. novembra 2019. godine. Knjige i druga građa su u više navrata prenošene iz vakufske kuće, gdje je nekada živio Ševket-efendija, u prostorije Behram-begove biblioteke. Proces je završen početkom februara 2020. godine, o čemu je Biblioteka izvijestila javnost putem svoje internet stranice.⁶ Uposlenici Biblioteke su napravili preliminarni popis građe 3. februara 2020. godine.⁷

Mr. Admir Muratović, direktor Behram-begove biblioteke, je 10. novembra 2020. godine donio odluku o reviziji bibliotečke građe iz

³ Vidi: Specijalna biblioteka Behram-beg u Tuzli (dalje: BBB), Neknjižna i efemerna građa iz legata Ševket-ef. Šabića (dalje: NEG LŠŠ), *Plan za mevludski program i zadnji dio spjeva „Smrt Hazreti Fatime“*, inv. br ŠRT-13.

⁴ Vidi detaljnije o Ševket-ef. Šabiću: Midhat Spahić, Ševket ef. Šabić - život i djelo, u: *Naučna konferencija Tuzlanski prosvjetitelji 2013*, Dijalog - centar za promociju kulture i dijaloga, Tuzla 2013, 85-105; Kemal Bašić - Midhat Spahić, *Znameniti Tuzlaci*, BZK Preporod, Tuzla 2005, 93-97.

⁵ Iza Ševket-efendije Šabića je ostala žena Šefika (rođ. Poplata) i troje djece: najstariji Irfan (rođ. 1941), srednji Adnan (rođ. 1945) i najmlađa Semina (rođ. 1950). Adnan se nikada nije ženio. Semina se udavala, ali nije imala djece. Irfan se oženio Subhijom Šabić (rođ. Pirić), sa kojom ima dvije kćerke: Azru (rođ. 1975) i Eminu (1981). Inače, podatke o porodici Ševket-efendije smo dobili od Subhije Šabić i Sabahete Alešević. Vidi još o porodici Šabić: Meliha Terzić, Portret: Hafiza Alešević, *Bosanska Sumeja*, 17/2005, 18.

⁶ *Knjige rahmetli Ševket-ef. Šabića u Biblioteci „Behram-beg“*, behrambeg.ba/knjige-rahmetli-sevket-ef-sabica-u-biblioteci-behram-beg. (Pristup: 25.2.2021, 7:08).

⁷ BBB, *Brojno stanje knjiga, časopisa i drugih sadržaja koje je Muftijstvo tuzlansko poklonilo Biblioteci „Behram-beg“ 05.11.2019. godine a koje su nekada pripadale profesoru Ševketu Šabiću*, djel. br. 02-02-1-81-35/20.

zaostavštine Ševket-ef. Šabića.⁸ Reviziju je uradio bibliotekar Jusuf Džafić. Džafić je o tome je podnio izvještaj direktoru 20. novembra. 2020. godine.⁹ Na 73. sjednici Upravnog odbora Biblioteke, održanoj 15. decembar 2020. godine, direktor je informisao članove Upravnog odbora o namjeri formiranja Legata Ševket-ef. Šabića. Informacija je jednoglasno usvojena. S obzirom na navedeno, direktor je donio odluku o proglašenju Legata Ševket-ef. Šabića.¹⁰

Legat Ševket-ef. Šabića, koji čuva JU Specijalna biblioteka „Behram-beg“ u Tuzli, tako čine 1362 bibliotečke jedinice:

- a) 241 predmet (neknjižna i efermerna građa) – 71 kucani tekst, 50 rukopisnih tekstova, 35 sveski, 20 potvrda, 20 razglednica, dopisnica i čestitki, 19 dokumenata, 5 fotografija, 5 novinskih isječaka, 4 vaktije, 4 karte, 3 kaligrafska rada, 5 ostalih predmeta;
- b) 588 kucanih brošura – 67 primjeraka *Hutbe*, 138 primjeraka *Mevlud I*, 77 primjeraka *Mevlud II*, 259 primjeraka mevludskog spjeva *Smrt hazreti Fatime*, 43 primjerka priručnika *Sure, dove i salavati*, 4 primjerka ostalih kucanih brošura;
- c) 375 periodičnih izdanja – novine i časopisi na bosanskom, arapskom, savremenom turskom, osmanskome turskom i engleskom jeziku;
- d) 158 knjiga i brošura – 58 knjiga i brošura na bosanskom jeziku, uključujući 5 na arebici; 39 knjiga i brošura na turskom jeziku, uključujući 13 na osmanskome turskom; 61 knjiga i brošura na arapskom jeziku, uključujući 2 rukopisa.¹¹

Legat Ševket-efendije je već prezentiran široj javnosti par puta. Tako je biblioteka „Behram-beg“ do sada organizirala dvije izložbe Legata. Prva izložba, pod nazivom „Iz zaostavštine Ševket-ef. Šabića“, je upriličena povodom Mevluda - rođenja Allahovog poslanika Muhammeda, a.s. Izložba je bila otvorena u Tuzli u prostorijama Behram-begove biblioteke, u periodu 10. novembar - 10 decembar 2020. godine.¹² Druga izložba, naslovljena „Iz Legata Ševket-ef. Šabića“, je bila postavljena u izložbenom prostoru Bosanskog kulturnog centra Živinice, povodom Međunarodnog dana maternjeg jezika i Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine. Dotična izložba je bila otvorena za posjetiocce od 19. februara do 2. marta 2021. godine.¹³ Autor obje izložbe je Jusuf Džafić, uposlenik Behram-begove biblioteke.

⁸ BBB, *Odluka za obavljanje revizije knjiga i ostalih sadržaja Ševket-ef. Šabića*, djel. br. 02-02-1-290/20.

⁹ BBB, *Izvještaj o obavljenoj reviziji knjiga i ostalih sadržaja Ševket-ef. Šabića*, djel. br. 02-02-1-290-2/20.

¹⁰ BBB, *Odluka o formiranju Legata Ševket-ef. Šabića*, djel. br. 02-02-1-306/20.

¹¹ Vidi o Šabićevom legatu i: Jusuf Džafić, Legat Ševket-ef. Šabića u Biblioteci „Behram-beg“, *Preporod*, 8-1186/2021, 48.

¹² *Najava izložbe "Iz Šabićeve zaostavštine"*, behrambeg.ba/najava-izlozbe-iz-sabiceve-zaostavštine. (Pristup: 8.3.2021, 10:44).

¹³ *U Živinicama otvorena izložba "Iz Legata Ševket-ef. Šabića"*, muftijstvotz.ba/u-zivinicama-otvorena-izlozba-iz-legata-sevket-ef-sabica. (Pistup: 8.3.2021, 10:46).

Između ostalog, RTV TK je, u saradnji sa našom Bibliotekom, napravila prilog o životu, djelu i legatu Ševket-ef. Šabića. Prilog je emitiran na spomenutoj televiziji 16. januara 2021. godine u emisiji „Hod vijekova“, koju uređuje novinarka Azra Gegić-Kahrović.¹⁴

Neknjižna i efemerna građa iz legata Ševket-ef. Šabića

Neknjižnu i efemernu građu¹⁵ iz legata Ševket-ef. Šabića, koju čini 241 predmet, klasificirali smo u 12 kategorija: kucani tekstovi (šifra ŠTE, 71 predmet); rukopisni tekstovi (šifra ŠRT, 50 predmeta); sveske (šifra ŠSV, 35 predmeta); potvrde (šifra ŠPO, 20 predmeta); razglednice, dopisnice, čestitke i slično (šifra ŠRA, 20 predmeta); dokumenti (šifra ŠDO, 19 predmeta); fotografije (šifra ŠFO, 5 predmeta); novinski isječci (šifra ŠNO, 5 predmeta); vaktije (šifra ŠVA, 4 predmeta); karte (šifra ŠKAR, 4 predmeta); kaligrafija (ŠKAL, 3 predmeta); ostali predmeti (šifra ŠOS, 5 predmeta).¹⁶

¹⁴ *HOD VIJEKOVA - 16.01.2021.*, www.youtube.com/watch?v=lcS5O8YtyI8&t=5s. (Pristup: 8.3.2021, 11:01).

¹⁵ Neknjižna i efemerna građa obuhvata svu štampanu, rukopisnu, audio-vizuelnu i digitalnu bibliotečku građu koja ne potpada pod knjižnu (knjige, brošure, časopise, novine, separate, disertacije i sl). Tačnije, u dotičnu građu spada sva bibliotečka građa koja je istovremeno i muzejska i arhivska. Dakle, neknjižna i efemerna građa obuhvata: kataloge (prodajne, izložbene, umjetničke itd), reklamne materijale, vodiče, prospekte, vizitke, kartice, plakate, letke, programe (proizvodne, pozorišne, koncertne, nastavne, kompjuterske itd), planove rada obrazovnih ustanova, ulaznice, pozivnice, cjenovnike, upute za korištenje proizvoda, tehničke upute, kartografske publikacije, standarde, patente, muzička djela (muzikalije), likovna djela, reprodukcije likovnih djela, igračke koje imaju određenu kreativnu sadržinu, bojanke, materijale za izrezivanje, razglednice, dopisnice, čestitke, pisma, koverta, poštanske markice, rukopisne tekstove, kucane tekstove, sveske, dnevnike, rokovnike, radne bilježnice, potvrde, diplome, ostale dokumente (obrasce, formulare, upisnice, izvještaje, uvjerenja itd), novinske isječke, adresare, kalendare, vaktije, fotografije, dijapozitive, dijafilmove, mikrofilmove, mikrofiše, dijamikrokartice, memorijske kartice, USB stikove, transparentne folije, gramofonske ploče, laserske ploče, magnetofonske trake, magnetne trake, audio kasete, video kasete, diskete, CD diskove i drugu građu koja se odnosi na društveni, politički, ekonomski, vjerski i kulturno-sportski život zajednice. Vidi detaljnije o definiciji neknjižne i efemerne građe: Vojislav Maksimović, *Osnove teorije bibliografije: sa primjerima*, Narodna biblioteka Srbije, Beograd 1987, 31; Ana Lešković - Daniela Živković, *Efemerna građa i sitni tisak: opseg pojmova u Hrvatskoj i svijetu*, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, sv. 54, br. 1-2, 2011, 120-134; Sanja Hasanović, *Zbirke sinoga tiska u hrvatskim narodnim knjižnicama*, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Izvanredni studij bibliotekarstva, Zagreb 2017, 3-14; Katarina Bujanić, *Značaj zavičajne zbirke u zajednici*, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Smjer bibliotekarstvo, Zagreb 2014, 13; Gordana Radetić - Berić, *Zavičajne zbirke u očuvanju kulturne baštine*, Diplomski rad, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za kroatistiku, Rijeka 2016, 12.

¹⁶ Posebno zahvaljujemo, na korisnim savjetima pri klasifikaciji, obradi, inventarisanju i pohranjivanju neknjižne i efemerne građe iz legata Ševket-ef. Šabića, ali i pri pisanju ovog članka, sljedećim osobama: Elmedini Četin iz JU Specijalne biblioteke „Behram-beg“ u Tuzli,

Za pohranu i čuvanje predmeta iskoristili smo: jednu kutiju (šifra K-1), jednu fasciklu (šifra F-1) i police ormara, gdje se inače nalazi legat Ševket-ef. Šabića. Nakon obrade, izradili smo i poseban odjeljak *I. Inventarna knjiga neknjižne i efemerne građe iz legata Ševket-ef. Šabića* unutar *Inventarna knjiga - ostalo*. Odjeljak ima 40 stranica A4 formata i predstavlja jednu vrstu analitičkog inventara.¹⁷

U nastavku ćemo predstaviti predmete neknjižne i efemerne građe.

Šabić - Kucani tekstovi: 71 predmet

Kucani tekstovi su pohranjeni u fascikli 1 (F-1).

- **1-2. *Islamsko vjerovanje***. Tekst *Islamsko vjerovanje*, 1 list, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Autor je Ševket-ef. Šabić.

Na prednjoj stranici Šabić obrađuje ukratko imanske šarte (temeljne istine vjerovanja) kroz 1 naslov (I. Imanski šartovi) i 6 podnaslova: 1. Zašto vjerujem Boga?; 2. Vjerujem(o) Božije meleke; 3. Vjerujem Božije knjige ili kitabe; 4. Vjerujem Božije poslanike - pejgambere; 5. Vjerujem Sudnji dan - Kijamet; 6. Vjerujem u određenje - kader. Zanimljivo da je Šabić prvobitno bio otkucao podnaslove 2, 3, 4 i 5 u formi „Vjerujem u“, pa je kasnije izbrisao prijedlog „u“, ukucavanjem X preko njega, u dotičnim podnaslovima.

Na zadnjoj stranici autor obrađuje islamske šartove, pod naslovom „Islamski šartovi“, kroz 5 podnaslova: I. Izgovarati kelimej šehadet; II. Klanjati namaze; III. Post; IV. Zekat; V. Hadž.

Biblioteka posjeduje dva primjerka ovog teksta.¹⁸

- **3-31. *Kako se klanjaju namazi***. Tekst *Kako se klanjaju namazi*, 1 list, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Autor je Ševket-ef. Šabić.

Na prednjoj stranici je prvo naslov „I. Sabah namaz - Sunneti“, gdje Šabić u 25 tačaka objašnjava kako se klanja sabahski sunnet. Onda dolazi naslov „II. FARZOVI“, gdje autor pojašnjava nijet za sabahski farz i naglašava da se isto klanja kao i sabahski sunnet.

Na zadnjoj stranici se nalaze tri poglavlja: Tespih i dova poslije namaza; Dova; Ezan. U prva dva poglavlja Šabić, kroz 12 tačaka, objašnjava šta se sve uči iza namaza, dok je u trećem poglavlju donešen tekst ezana. Svi zikrovi, dove i ezan su ispisani latiničnom transkripcijom.

Biblioteka posjeduje 29 primjeraka ovog teksta. Na većini primjeraka, na 2. stranici, na samom kraju teksta, nalazi se sljedeća završna formulacija, koja sadrži mjesto, datum (dan, mjesec i godina) i potpis autora u formi inicijala:

Sabini Babajić iz JU Narodne i univerzitetske biblioteke „Derviš Sušić“ u Tuzli i mr. Omeru Zuliću iz JU Arhiva Tuzlanskog kantona u Tuzli.

¹⁷ Vidi za detaljnije: BBB, *Inventarna knjiga - ostalo, I. Inventarna knjiga neknjižne i efemerne građe iz legata Ševket-ef. Šabića*, 1-40.

¹⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Islamsko vjerovanje*, inv. br. ŠTE-1-2.

Tuzla, 5. VI. 1966. g.
Š.Š.¹⁹

- **32-44. Mali ilmihal.** Tekst *Mali ilmihal*, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Autor je Ševket-ef. Šabić. Nepotpun tekst.

Tekst počinje Bismillom, nakon čega se daje odgovor na dva pitanja „Šta je vjera?“ i „Šta je islam?“. Zatim autor donosi naslov „I. islamsko vjerovanje“. Ispod samog naslova navodi šest imanskih šarta. Onda daje odgovore na pitanje „Zašto vjerujemo Boga?“. Potom u podnaslovu „Božija svojstva“, navodi 14 Allahovih sifata.

Zanimljivo da Šabić u tekstu koristi konstrukciju „Bog dž.š.“, umjesto, danas uobičajene „Allah, dž.š.“.

Biblioteka posjeduje 13 primjeraka ovog teksta. Očigledno je da se ovdje radi o samoj prvoj stranici teksta *Mali ilmihal*, pošto nedostaje govor o ostalih 5 imanskih šartova, svih 5 islamskih stubova, kao i redovi u kojima se govori o ahlaku - islamskom ponašanju.

Inače, u okviru onog dijela zaostavštine Ševket-ef. Šabića, koji se trenutno nalazi u posjedu njegovog sina Irfana, nalazi se i cjelovit rukopis Šabićevo djela *Mali ilmihal*. Rukopis je otkucan na pisačkoj mašini.²⁰

- **45. Islamski šartovi - ibadat.** Tekst *Islamski šartovi - ibadat*, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Autor je Ševket-ef. Šabić. Nepotpun tekst. Možda je dio rada *Mali ilmihal*.

Ovaj tekst sadrži dva naslova: „Kelimei šehadet glasi“ i „Namazi“. Pod naslovom „Namazi“ imamo 6 podnaslova: Vrste namaza; Pripreme za namaz; Gusul - kupanje; Tejemmum; Mesh - potiranje; Abdest će pokvariti. Tekst je očigledno nepotpun, budući da fale treći, četvrti i peti islamski šart.²¹

- **46. Prva ramazanska hutba, Dervišević Abdulah.** Tekst *Prva ramazanska hutba*, 6 listova, 6 ispisanih stranica, format A4 (21x29,7cm). Autor je Abdulah-ef. Dervišević (1909-1981). Tekst je klasična hutba koja govori o blagodatima i vrijednostima mjeseca ramazana i ramazanskog posta.

Dervišević je završio Gazu Husrev-begovu medresu 1934. godine. Na El-Azharu je diplomirao 1937. godine. Te iste godine je preuzeo dužnost suplenta na Gazi Husrev-begovoj medresi, a kasnije i nastavnika. Jedan period je predavao u: Okružnoj medresi u Banja Luci, Prvoj državnoj stručnoj školi u Sarajevu i Višoj islamsko-teološkoj školi u Sarajevu. Bio je potpredsjednik Sreskog odbora El-Hidaje u Sarajevu (1938-1941), te dva puta predsjednik istog odbora (1941-1943, 1943-1945). Komunističke vlasti su ga zatvorile u Zenicu. Od 1959. godine je bio vjersko-prosvjetni referent Starješinstva IZ u Bosni i Hercegovini. Od 1962. godine do penzionisanja 1973. godine, radio je u Gazi Husrev-begovoj medresi: prvo kao profesor na predmetima akaid, arapski

¹⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Kako se klanjaju namazi*, inv. br. ŠTE-3-31.

²⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Mali ilmihal*, inv. br. ŠTE-32-44.

²¹ BBB, NEG LŠŠ, *Islamski šartovi - ibadat*, inv. br. ŠTE-45.

jezik, imamet, fikh, hadis, tefsir, povijest islama i usuli-fikh, a od 1969. godine kao direktor. Umro je u Sarajevu.²²

➤ **47. Čovjek i međuljudski odnosi.** Tekst *Čovjek i međuljudski odnosi*, 6 listova, 6 ispisanih stranica, format A4 (21x29,7cm). Autor je najvjerojatnije Ševket-ef. Šabić.²³

➤ **48. Zapisi i hamajlije (izvodi), Muhamed Garčević.** Tekst *Zapisi i hamajlije*, 10 listova, 6 ispisanih stranica plus naslovna strana, format A4 (21x29,7cm). Radi se o izvodu iz knjige „Zapisi i hamajlije“, autor Muhamed Garčević, I dio, izdanje 1942. godine, izdavač Hrvatski državni muzej u Banja Luci. Izvod je načinio Ševket-ef. Šabić. Sadrži stranice 5-8 iz knjige.²⁴

➤ **49. Allah nas zove.** Tekst *Allah nas zove*, 6 listova, 4 ispisane stranice, ne računajući neispisane korice, format A4 (21x29,7cm).

Riječ je o predavanju Ševket-ef. Šabića, u kojem se govori o Allahovom pozivu, kako u islam - obožavanje samo Jednog Boga, tako i u selam - mir. Sastoji se iz dvije stranice. Pošto je predavanje dva puta kucano, cijeli tekst ima 4 stranice.²⁵

➤ **50. Predavanje o Palestini, održano uz filmove 17. maja 1968. g., u domu „Učo“ u Tuzli.** Tekst *Predavanje o Palestini* je kucana verzija predavanja, koje je održano uz filmove 17. maja 1968. g., u domu „Učo“ u Tuzli. Tekst se sastoji iz 8 listova, 6 ispisanih stranica, usto ispisana naslovnica, format A4 (21x29,7cm).

Na samom početku predavanja je kratka historija Palestina, gdje se pobija tvrdnja da je Palestina domovina Jevreja. Onda se pobijaju tri druge osnovne tvrdnje cionista:

- vjersko pravo
- njihove velike mogućnosti obrađivanje zemlje
- njihovo proganjanje od strane nacista i dobra volja imperijalista da im nadoknadi štetu.

Dalje se u tekstu: nabraja 5 posljedica stvaranja Izraela; spominje pravo na nacionalno oslobođenje, koje je u skladu sa pravima naroda na odbranu, proklamovanu u UN-u, članom 51 Statuta; govori o osnivanju PLO (Palestinska oslobodilačka organizacija) 1964. godine; iznosi 9 zaključaka Konferencije triju kontinenata: Azije, Afrike i Latinske Amerike, održanoj u Havani od 3. do 12. januara 1966. godine, itd.

Na kraju predavanja, u završnoj formulaciji, navodi se da je tekst predavanja pripremila Generalna unija Palestinskih studenata, Sekcija Tuzla,

²² BBB, NEG LŠŠ, *Prva ramazanska hutba, Dervišević Abdulah*, inv. br. ŠTE-46.

²³ BBB, NEG LŠŠ, *Čovjek i međuljudski odnosi*, inv. br. ŠTE-47.

²⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Zapisi i hamajlije (izvodi), Muhamed Garčević*, inv. br. ŠTE-48.

²⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Allah nas zove*, inv. br. ŠTE-49.

14. maja 1968. godine. Interesantno je da su palestinski studenti i prije više od 50 godina aktivno djelovali u Tuzli.²⁶

- **51. Letak „Vijesti iz Medine, Od Sejfa Ahmeda Emira, čuvara Turbeta Muhameda A.S“.** Letak sa tekstom *Vijesti iz Medine: Od Sejfa Ahmeda Emira, čuvara Turbeta Muhameda A.S*, 1 list, 1 ispisana stranica, format 20,5x23,5cm. Autor je, kako stoji u naslovu, izvjesni Sejf Ahmed, navodno čuvar Turbeta Muhameda, a.s. Iako tekst obiluje akaidskim, i gramatičkim greškama, kao i nelogičnostima, zbog sociološkog značaja teksta, donosimo ga u cjelosti, uz blage gramatičke i štamparske ispravke:

On kaže: Podranio sam u petak i učio Kur'an Kjerim, pa pošto sam završio učenje, prevari me san i zaspim, pa onda vidjeh u snu Muhammeda A.S. i on mi reče: „Meni je tijesno došlo od ružnih poslova moga ummeta i nisam u stanju pred Boga Dž.š. izaći, jer od petka do petka umire 160.000 ljudi bez imana. Bilo ih je koji su bili bogati, a nisu davali (činili) merhameta na fukaru. Bili su ogrezli na svakakve nevaljaštine: u trgovini krivo mjerili, natjecali se tko će više griješiti, jeli tuđe kamate, pili opojna pića itd. Ova vijest je mome ummetu velika milost Božija, da se osvijesti i boljim putem krene. Reci im, o Sejfu Ahmede, neka se osvijeste i boljim putem krenu prije nego što ih stigne kazna Božija, dok se nije zatvorila Teobe kapija, jer je blizu Kijametski dan.

U 1340. godini po Hidretu (1921/22. godina, op. prev) će žena bez dozvole svoga muža otkriti svoje lice i tijelo. U 1350. godini po Hidretu (1931/32. godina, op. prev.) prikazivat će se u obliku jajeta na nebesima, što znači da je Kijametski dan blizu.

U 1370. god. po Hidretu (1950/51. godina, op. prev) nestaće sunca 3 (tri) dana, pa će se roditi na zapadu, a zaći na istoku, i tada će se zatvoriti Teobe kapija.

1380. god. po Hidretu (1960/61. godina, op. prev) otići će Kur'an. Neće se znati učiti. Nadjačaće Isa pejgamber Derdžala i opet će se narod pokvariti i islam će se uništiti, kao što se je i raširio. Dokaži, o Sejfu Ahmede, da su ove riječi prepisate iz Temmumešura. Ko ove riječi prepiše i pošalje iz mjesta u mjesto, ili iz jedne mahale u drugu, napraviti će mu Bog Dž.š. mjesto u čošku dženneta, a tko ne prepiše, od Boga mu je kazna na onom svijetu. Tako, tko prepiše, a bude siromašan, Bog dž.š. će mu oprostiti grijehe, a tko zataji i sakrije pred narodom, haram mu što se broji u ummet. Crn mu obraz bio i ovog i onog svijeta“, tako govori veliki Sejf Ahmed. Tako je govorio. Ako budem slagao, neka idem na ahiret bez imana, a tko bude vjerovao, spašen je džehenemske vatre.

Tekst je zanimljiv, jer nam daje uvid u bošnjačko javno mnijenje i društvo od prije stotinjak godina. Naime, lančane poruke, koje se moraju dalje

²⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Predavanje o Palestini, održano uz filmove 17. maja 1968. g. u domu „Učo“ u Tuzli*, inv. br. ŠTE-50.

prosljediti, jer, u protivnom, nešto će se ružno dogoditi onome ko ih ne pošalje, a i teme bliskosti Sudnjeg dana, su i dan-danas aktuelne.²⁷

- **52. Koristi od namaza.** Tekst *Koristi od namaza*, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,7x21cm. Autor je Ševket-ef. Šabić. Tekst govori o 13 koristi koje čovjek ima od namaza.²⁸
- **53. Na granici znanosti počinje verovanje (Prevod sa njemačkog) - Iz njemačkog časopisa - mesečnika: „Das Beste“.** Tekst *Na granici znanosti počinje verovanje* predstavlja članak objavljen u njemačkom časopisu „Das Beste“ (Izbor) prvi put 1949. godine, a drugi put 1961. godine. Autor je Abraham Cressy Morrison (1864-1951), američki hemičar i bivši predsjednik Akademije znanosti u Nju Jorku. Članak je preveden na naš jezik. Autor prevoda nije Ševket-ef. Šabić na što, između ostalog, ukazuje i činjenica da je cijeli tekst ispisan ekavicom. Šabić je prvo prekucao tekst bez afrikata (č, ć, đ, š, ž), pa je onda, hemijskom olovkom, ispisao kvakice i crtice.

Tekst ima 4 lista, 4 ispisane stranice, format A4 (21x29,7 cm). Morrison je u članku iznio i obrazložio sljedećih 7 dokaza, na kojima on, lično, zasniva svoje vjerovanje u Boga:

1. Na osnovu nepobitnih matematskih zakona možemo da dokažemo, da je naš svemir izmišljen i uspostavljen po jednom visokom Intelektu.
2. U bogatstvu i raznolikosti sredstava i puteva, na kojim život ostvaruje svoje ciljeve, jasno se odražava postojanje jednog sveupravnog Intelektu.
3. Instinkt, kojim je obdaren životinjski svet, jasno i neoborivo ukazuje na postojanje neuporedivo mudrog i milostivog Stvoritelja, koji je i najsitnijim živim bićima podario tu snagu nepogrešivog životnog instinkta, bez koga bi ta stvorenja, bila potpuno bespomoćna, ne bi mogla da se razvijaju, niti da postoje.
4. Čovek ima nešto, što je jače od životinjskog instinkta: ima sposobnost razuma, pametnog suđenja i mišljenja.
5. Unapred predodređena namera i zbriga svega na ovome svetu osobito se očituje u fenomenima, kao što su čuda „GENA“.
6. S obzirom na oskudnost prirode same po sebi, nameće nam se spoznaja, da samo neka nedokučiva Mudrost svojom stvaralačkom preciznošću može da sve tako unapred predvidi i opskrbi.
7. Od svih živih bića jedino čovek, i samo čovek, može da razmišljanjem predstavi pojam „Boga“, a to je već jedinstven dokaz o njegovom postojanju.²⁹

²⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Letak „Vijesti iz Medine, Od Sejfa Ahmeda Emira, čuvara Turbeta Muhameda A.S.“*, inv. br. ŠTE-51.

²⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Koristi od namaza*, inv. br. ŠTE-52.

²⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Na granici znanosti počinje verovanje (Prevod sa njemačkog) - Iz njemačkog časopisa - mesečnika: „Das Beste“*, inv. br. ŠTE-53.

- **54. Akaid - islamsko vjerovanje, Prevod akaida od Omera Neseffije.** Tekst *Akaid - islamsko vjerovanje*, 3 lista, 3 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Radi se o prevodu poslanice (risale, traktata) iz akaida, čiji je autor znameniti hanefijski učenjak Nedžmuddin Ebu Hafs Omer ibn Muhammed ibn Ahmed en-Neseffi (1068-1142). Dottična poslanica je bila izuzetno popularna kod nas. Predstavljala je osnovni udžbenik iz akaida u prvim razredima naših medresa u Sarajevu, Mostaru, Foči, Tuzli, Travniku, Bihaću, Banjaluci itd. Također, tumačila se i po džamijama i tekijama. O tome svjedoči i preko 40 rukopisa Neseffijevog akaida, čuvanih u Gazi Husrevbegovoj biblioteci.

Prevod je načinio Ševket-ef. Šabić. Prevedenu materiju je podijelio u 61 tačku, odnosno 62 tačke, pošto je redni broj 6 dva puta ponovljen. Koliko je nama poznato, ovaj Šabićev prevod nije objavljen za vrijeme njegovog života.³⁰ Na samom kraju se nalazi sljedeća završna formulacija:

*Tuzla, 22.9.1971.*³¹

Šabić Ševket
muderis

- **55-56. Jasinska dova.** Tekst *Jasinska dova*, 1 list, 1 ispisana stranica, format 17,7x20,8cm. Riječ je o dovi koja se uči poslije učenja kur'anske sure Jasin. Dova je ispisana latiničnom transkripcijom. Biblioteka posjeduje 2 primjerka ovog teksta.³²
- **57. Mudre izreke hazreti Alije.** Tekst *Mudre izreke hazreti Alije*, 4 lista, 5 ispisanih stranica, format 10,5x17cm. Radi se o 27 izreka h. Alije.³³
- **58. Dio većeg teksta o zavičajnoj zbirci.** Dio većeg teksta koji govori kako se pravi zavičajna zbirka, 2 lista, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Autor nam je nepoznat.³⁴
- **59. Treća stranica Šabićevog prevoda Kur'ana.** Treća stranica prevoda Kur'ana, kojeg je uradio Ševket-ef. Šabić. Tačnije, riječ je o prevodu 11 ajeta iz sure El-Bekare (ajeti 6-16). Margine stranice su manje od margina lista. Tako je format lista A4 (21x29,7cm), a format kur'anske stranice 14x22,7cm.³⁵
- **60. Brošura Saida Nursija iz Iraka iz 1964.** Brošura Saida Nursija, koju je Ševket-ef. Šabić dobio poštom. 3 lista, 3 ispisane strane,

³⁰ Mi smo Šabićev prevod Neseffijevog Akaida obradili i, uz prigodnu Šabićevu biografiju, objavili u Preporodu 2020. godine. Vidi: Jusuf Džafić, Šabićev prevod Neseffijevog akaida, *Preporod*, 22-1176/2020, 52-53.

³¹ BBB, NEG LŠŠ, *Akaid - islamsko vjerovanje, Prevod akaida od Omera Neseffije*, inv. br. ŠTE-54.

³² BBB, NEG LŠŠ, *Jasinska dova*, inv. br. ŠTE-55-56.

³³ BBB, NEG LŠŠ, *Mudre izreke hazreti Alije*, inv. br. ŠTE-57.

³⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Dio većeg teksta o zavičajnoj zbirci*, inv. br. ŠTE-58.

³⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Treća stranica Šabićevog prevoda Kur'ana*, inv. br. ŠTE-59.

format 10,5x22,7cm. Brošura je poslana poštom iz Iraka, 19. aprila 1964. godine. Na prvoj stranici je napisano hemijskom, latiničnim pismom, iznad dvije iračke poštanske markice:

*Muhterem
Ševket Sabic
Müderris Tuzla
Yugoslavia*

A pored ovog latiničkog teksta, istom hemijskom, napisano je na arapskom jeziku: *Juguslafije*.³⁶

- **61. Proglas „Braćo muslimani!“**. Tekst proglaša *Braćo muslimani!*, 1 list, 1 ispisana stranica, format 23,2x31,3cm. Riječ je o proglašu, koji je dan na znanje tuzlanskim Muslimanima (tj. Bošnjacima), nakon konačnog oslobođenja Tuzle iz fašističkih 17. septembra 1944. godine. Proglas su dali bošnjački tuzlanski uglednici, čija su imena potpisana u dnu proglaša. Među potpisanim je i Ševket-ef. Šabić, tada upravnik Behram-begove medrese. Navodimo imena potpisnika, istim redoslijedom, i na isti način, kako je u proglašu:

Kurt Šefket ef. muftija; Čokić Ibrahim ef, muftija; Kulović Seadbeg, posjednik; Dr. Alija Mehmedbašić, advokat; Aganović Sabit ef, imam matičar; Mulalić Ahmet ef, šef šerijatskog suda; Čokić Adil ef, profesor; Pašić H. Hasanaga, trgovac; Husić Muhamed ef, muderis; Redžebašić Hafiz Ahmed, muftijski tajnik; Hajdarević Kadrija, šerijatski sudija; Sijerčić Lutvibeg, trgovac; Šabić Ševket ef, upravnik medrese; Zaimović Mehmedbeg, posjednik; Telalbašić Džemal, trgovac; Jahić Sinan, šerijatski sudija; H. Efendić Jusufaga, trgovac; Omazić Daut, brijač; Žilić Sadik, obuçar; Muharemagić Ibrahim, trgovac; Kunosić Mujaga, pekar; Čopić Džemal, mesar; Mehmedagić Adem, trgovac; i Precić Ago, obuçar.

Zanimljivo da se proglas završava sa sljedećim riječima:

*Bratski vas selamimo:
Smrt fašizmu - sloboda narodu!*³⁷

- **62-69. Jasini-Šerif**. List na kojem je ispisano prvih 35 ajeta sure Jasin, tj. dvije i pol prve stranice. Tačnije, kako saznajemo na osnovu drugih bibliotečkih jedinica iz legata Šefket-efendije, riječ je o prvoj od tri stranice na kojima je Ševket-ef. Šabić ispisao cijeli Jasin. Ajeti su ispisani transkripcijom, latinicom. Format A4 (21x29,7cm).³⁸
- **70-71. Kratka sureta na 10. stranici**. Kratka sureta (10 sura: El-Fatiha i sure od En-Nas do Kurejš) na 10. stranici. Dio nekog većeg teksta, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).³⁹

³⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Brošura Saida Nursija iz Iraka iz 1964*, inv. br. ŠTE-60.

³⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Proglas „Braćo muslimani!“*, inv. br. ŠTE-61.

³⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Jasini-Šerif*, inv. br. ŠTE-62-69.

³⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Kratka sureta na 10. stranici*, inv. br. ŠTE-70-71.

Šabić - Rukopisni tekstovi: 50 predmeta

Rukopisni tekstovi su pohranjeni u kutiji 1 (K-1).

- **Mevludsko predavanje iz 1372/1952. na arapskom jeziku.** Tekst na arapskom jeziku, naslovljen: *El-Mevlidu en-nebevijj el-kerim, 1372 sene (Vjerovjesnički plemeniti mevlud, 1372. godine)*, dvolisnica sveske, 2 ispisane stranice, format 14,2x20,2cm. Na kraju teksta stoji potpis na arapskom jeziku: *Ševket*.

Navjerovatnije se radi o uvodu u mevludsko predavanje, budući da je Ševket-ef. Šabić često držao mevludska predavanja po tuzlanskim džamijama.⁴⁰

- **2. Bejtovi iz kaside „Ja men jera“.** Tri bejta (prvi, drugi i zadnji, tj. sedmi) iz kaside *Ja men jera*, autor poznati mufessir Zamahšeri (1075-1144), ceduljica, 1 ispisana stranica, format 6,6x10,1 cm. Interesani je za spomenuti da je ova kasida danas popularna na našim prostorima, pogotovo u izvedbi Ahmeda Buhatira (rođ. 1975), poznatog emiratskog izvođača ilahija.⁴¹ U nastavku donosimo tri ispisana bejta na arapskom jeziku:

يا من يرى مد البعوض جناحها
في ظلمة الليل البهيم الأليل

ويرى مناط عروقها في نحرها
والمخ من تلك العظام النحل

أمنن علي بتوبة تمحوا بها
ما كان مني في الزمان الأول

- **3. Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf.** Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir (komentar) sure Jusuf, nekompletno, 6 listova, 12 ispisanih stranica, format 11,9x19,6cm. Riječ je o Ševket-efendijinom tefsiru ajeta iz sure Jusuf. Moguće da se radi o njegovim pripremama za predavanja. Na početku drugog poglavlja stoji datum na arapskom: 21. juli 1946. godine.⁴²
- **4. Crveni nokti - kineska lirika.** Tekst *Crveni nokti - kineska lirika*, 1 list, 1 ispisana stranica, format 12,5x35,5cm. Navjerovatnije je stihove ispisala Semina Šabić, kćerka Ševket ef. Tekst je na bosanskom jeziku.⁴³
- **5. Definicija ahlaka na arapskom jeziku.** Definicija ahlaka na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 13x20,2cm.⁴⁴

⁴⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Mevludsko predavanje iz 1372/1952. na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-1.

⁴¹ BBB, NEG LŠŠ, *Bejtovi iz kaside „Ja men jera“*, inv. br. ŠRT-2.

⁴² BBB, NEG LŠŠ, *Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf*, inv. br. ŠRT-3.

⁴³ BBB, NEG LŠŠ, *Crveni nokti - kineska lirika*, inv. br. ŠRT-4.

⁴⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Definicija ahlaka na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-5.

- **6. Hadis o gledanju svojih poslova.** Zabilješke na arapskom jeziku o hadisu „U lijep islam čovjeka spada ostavljanje onoga što ga se ne tiče“, 1 list, 1 ispisana stranica, format 13,6x18cm.⁴⁵
- **7. Izreke na arapskom jeziku.** Izreke na arapskom jeziku (slučaj onoga ko ostavi namaz, onoga ko pije sjedeći itd), ceduljica, 1 ispisana stranica, format 10,8x8cm.⁴⁶
- **8. Ajeti za teraviih-namaz.** Ajeti za učenje na teraviih-namazu, 1 dvolisnica, 4 ispisane stranice, format 14x20,4cm. U naslovu stoji na arapskom jeziku: *Ajat li et-teraviih (ajeti za teraviiju)*.⁴⁷
- **9. Skica predavanja o Musau, a.s.** Skica predavanja o Musau, a.s., 1 list, 1 ispisana stranica, format 15x20,9cm. Skica je napisana na arapskom jeziku.⁴⁸
- **10. Skica predavanja o dženazi.** Skica predavanja o dženazi, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Skica je napisana na arapskom jeziku.⁴⁹
- **11. Stihovi na osmanskome turskom jeziku.** Stihovi na osmanskome turskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,8x20,9cm.⁵⁰
- **12. Koristi i svrha vjere.** 18 koristi i svrha vjere, 1 list, 1 ispisana stranica. Tekst je isписan na bosanskom jeziku, latinicom, format 20,5x29,5cm.⁵¹
- **13. Plan za mevludski program i zadnji dio spjeva „Smrt Hazreti Fatime“.** Plan za mevludski program i zadnji dio mevludskog spjeva „Smrt Hazreti Fatime“, kojeg je napisao Sejflulah-ef. Proho (1858-1932), 1 list, 2 ispisane stranice na bosanskom jeziku, latinicom, format 20,7x27,5cm.

Na prednjoj strani se nalazi plan za mevludski program u 10 stavki, koji se najvjerovatnije trebao održati u Tuzli. Nepoznati čovjek se izvinjava muderis-ef. (Ševket-ef), što ne može doći na zdogovor u vezi sutrašnjeg programa. Stoga, on moli Ševket-ef. da napravi program i pošalje, po njegovoj kćerci, svoj prijedlog redosljed programa u 10 stavki. Predloženi plan u 10 stavki izgleda ovako:

1. Ašare
2. Vi učite turski mevlud do el-fatihe (ovdje se misli na mevlud Sulejmana Čelebije)
3. Učenje prologa od Rešada Kadića
4. Učenje Rođenja od Rešada Kadića
5. Poslije ustajanja jedno kratko ašare, npr. Lekad džaekum

⁴⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Hadis o gledanju svojih poslova*, inv. br. ŠRT-6.

⁴⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Izreke na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-7.

⁴⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Ajeti za teraviih-namaz*, inv. br. ŠRT-8.

⁴⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja o Musau, a.s.*, inv. br. ŠRT-9.

⁴⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja o dženazi*, inv. br. ŠRT-10.

⁵⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Stihovi na osmanskome turskom jeziku*, inv. br. ŠRT-11.

⁵¹ BBB, NEG LŠŠ, *Koristi i svrha vjere*, inv. br. ŠRT-12.

6. Vi uzimate malo Gaševića/sve stvoreno i do od Meke su prvi ljudi
7. Miradž Mirza Safet-bega Bašagića
8. Iz Gaševića dragi Bože milosti, ti njegove itd.
9. Ašere lillahi fisemavati do kraja sure „Bekare“
10. Dova/koju želite

Iz ovog prijedloga, vidimo da su 1960-ih i 1970-ih u tuzlanskim džematima, u okviru mevludskih programa, učena čak četiri mevluda na bosanskom i turskom jeziku: Čelebijin, Gaševićev, Bašagićev i Kadićev mevlud.

U donjem dijelu prednje stranice rukopisnog teksta stoje prazne stavke, sa rednim brojevima od 1 do 10, gdje nepoznati čovjek nudi Ševket-ef. Šabiću da napiše konačnu verziju. Pošto su stavke prazne, možemo pretpostaviti da se Ševket-efendija složio sa gorespomenutim prijedlogom redosljeda u 10 stavki.

Završni dio mevludskog spjeva „Smrt Hazreti Fatime“ se nalazi ispisano na zadnjoj strani rukopisnog teksta.⁵²

- **14. Skica predavanja o Davudu, a.s, i Sulejmanu, a.s.** Skica predavanja o Davudu, a.s, i Sulejmanu, a.s, dvolisnica, 3 ispisane stranice, format 14x20,2cm. Skica je napisana na arapskom jeziku.⁵³
- **15. Skica predavanja o 1.400 Kur'ana.** Skica predavanja o 1400 (izdanja?) Kur'ana, dvolisnica, 3 ispisane stranice, format 20,2x28,8cm. Skica je napisana na bosanskom jeziku, latinicom. Predavanje održano 27. i 29. decembra 1967. godine.⁵⁴
- **16. Ramazanski ders o zekatu iz 1387/1967.** Pripreme za ramazanski ders o zekatu, naslovljen na arapskom *Ders jevm el-ehad (Nedeljno predavanje)*, od 25. decembra 1967. godine, ramazan 1387. godine po Hidžri, dvolisnica, 2 ispisane stranice, format 14,6x21,5cm. Pripreme su na arapskom jeziku.⁵⁵
- **17. Islamske izreke na arapskom jeziku.** Islamske izreke na arapskom jeziku (slučaj onoga ko ostavi namaza, onoga ko pije sjedeći, ko urinira stojeći itd.), ceduljica, 1 ispisana stranica, format 10,8x8cm.⁵⁶
- **18. Pjesma na osmanskome turskom jeziku.** Pjesma na osmanskome turskom jeziku, dvolisnica, 4 ispisane stranice, format 19,3x25cm.⁵⁷
- **19. Islamski savjeti na arapskom jeziku.** Islamski savjeti na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,7x20,9cm. Na poleđini ima par redova ispisanih pisaćom mašinom, nejasnih, jer su izvađeni iz šireg konteksta.⁵⁸

⁵² BBB, NEG LŠŠ, *Plan za mevludski program i zadnji dio spjeva „Smrt Hazreti Fatime“*, inv. br. ŠRT-13.

⁵³ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja o Davudu, a.s. i Sulejmanu, a.s.*, inv. br. ŠRT-14.

⁵⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja o 1.400 Kur'ana*, inv. br. ŠRT-15.

⁵⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Ramazanski ders o zekatu iz 1387/1967*, inv. br. ŠRT-16.

⁵⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Islamske izreke na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-17.

⁵⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Pjesma na osmanskome turskom jeziku*, inv. br. ŠRT-18.

⁵⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Islamski savjeti na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-19.

- **20. Predavanje o higijeni i popis ulcinjskih džamija.** Predavanje o higijeni i popis ulcinjskih džamija, 1 list, 2 ispisane stranice, format 21,1x30cm.

Na prednjoj strani su zabilješke sa predavanja o higijeni, kojeg je održao Safet Mehmedović, u Tuzli, 25. oktobra 1964. godine. Na zadnjoj strani je popis džamija u Ulcinju i imena džamijskih imama iz 1964. godine. Oba teksta su na bosanskom jeziku.⁵⁹

- **21. Ružni običaji na hadždžu i savjeti u vezi udjeljivanja.** Ružni običaji na hadždžu i savjeti u vezi udjeljivanja, 1 list, 2 ispisane stranice, format 14,7x21cm. Oba teksta su na arapskom jeziku.⁶⁰
- **22. Osnovni principi islama.** 11 temeljnih principa islama na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,7x21cm.⁶¹
- **23. Jedan prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968. na arapski jezik.** Jedan prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese na arapski jezik, od 25. juna 1968. godine, 1 list, 2 ispisane stranice, format 20,1x29cm.

Prevod svjedočanstva Ramazana Bajgorića, rođenog u aprilu 1950. godine, u Stocu, na arapski jezik. Prevod je pisan ručno, jer, najvjerovatnije, tada u socijalističkoj Jugoslaviji nisu bile dostupne pisaaće mašine sa arapskim slovima. Prevod je uradio Ševket-ef. Šabić.

U prvom dijelu su zaključne ocjene iz V razreda Medrese, iz onih predmeta koje Bajgorić nije polagao na završnom ispitu: Usuli-fikh - vrlo dobar (4); Imamet - vrlo dobar (4); Vaz - vrlo dobar (4); Retorika - vrlo dobar (4); Historija - dovoljan (2).

U drugom dijelu su zaključne ocjene iz predmeta koje je Bajgorić polagao na završnom ispitu: Kiraet - dobar (3); Sprskohrvatski jezik - dobar (3); Arapski jezik - dobar (3); Tefsir - vrlo dobar (4); Hadis - vrlo dobar (4); Akaid - vrlo dobar (4); Fikh - vrlo dobar (4); Historija islama - dobar (3).

Na kraju piše da je učenik prošao završni ispit sa ocjenom dobar (3).⁶²

- **24. Skica predavanja povodom mevluda za žene 1970.** Skica predavanja povodom mevluda za žene 1970. godine, dvolisnica, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Skica je napisana na arapskom jeziku. Kao što je očito iz skice, Šabić-ef. je govorio o osobinama žena koje spominje Kur'an, obavezama žena i sl.⁶³
- **25. Svjedočanstvo o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968. sa prevodom na arapski jezik.** Svjedočanstvo o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese, sa prevodom na arapski jezik, od 25. juna 1968. godine, dvolisnica, 4 ispisane stranice, format 20,1x29cm.

⁵⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Predavanje o higijeni i popis ulcinjskih džamija*, inv. br. ŠRT-20.

⁶⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Ružni običaji na hadždžu i savjeti u vezi udjeljivanja*, inv. br. ŠRT-21.

⁶¹ BBB, NEG LŠŠ, *Osnovni principi islama*, inv. br. ŠRT-22.

⁶² BBB, NEG LŠŠ, *Jedan prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968. na arapski jezik*, inv. br. ŠRT-23.

⁶³ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja povodom mevluda za žene 1970.*, inv. br. ŠRT-24.

Svjedočanstvo Omera Nukića, rođenog 5. aprila 1948. godine, u Poljicu, Lukavac, zajedno sa prevodom na arapski jezik, koji se nalazi sa strana i ispod bosanskog teksta. Prevod je pisan ručno, jer, najvjerojatnije, tada u Jugoslaviji nisu bile dostupne pisače mašine sa arapskim slovima. Prevod je načinio Ševket-ef. Šabić.

U prvom dijelu su zaključne ocjene iz V razreda Medrese, iz onih predmeta koje Nukić nije polagao na završnom ispitu: Usuli-fikh - dobar (3); Imamet - dobar (3); Vaz - vrlodobar (4); Retorika - dobar (3); Historija - dovoljan (2).

U drugom dijelu su zaključne ocjene iz predmeta koje je Nukić polagao na završnom ispitu: Kiraet - vrlodobar (4); Sprskohrvatski jezik - dobar (3); Arapski jezik - dovoljan (2); Tefsir - dovoljan (2); Hadis - dobar (3); Akaid - dobar (3); Fikh - dobar (3); Historija islama - dovoljan (2).

Na kraju piše da je učenik prošao završni ispit sa ocjenom dobar (3).

Inače, Omer Nukić je studirao u Fesu u Kraljevini Maroko.⁶⁴

- **26. Drugi prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968.** Drugi prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese na arapski jezik, od 25. juna 1968. godine, 1 list, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm).

Svjedočanstvo Omera Nukića, rođenog 5. aprila 1948. godine, u Poljicu, Lukavac, zajedno sa prevodom na arapski jezik, koji se nalazi sa strana i ispod bosanskog teksta. Prevod je pisan ručno, jer, najvjerojatnije, tada u Jugoslaviji nisu bile dostupne pisače mašine sa arapskim slovima. Prevod je načinio Ševket-ef. Šabić.

Detaljnije o sadržaju svjedočanstva u opisu predmeta br. ŠRT-25.⁶⁵

- **27. Skica predavanja za žene.** Skica predavanja za žene, dvolisnica, 1 ispisana stranica, format 14,9x21,2cm Skica je napisana na arapskom jeziku. Iz skice se vidi da je Šabić-ef. govorio na predavanju o temama važnim za žene (stid, zikr, čistoća, namaz, brak itd), te o grijesima (kufr, fisk, nifak, blud, laž, potvora, krađa, sujevjerje itd).⁶⁶
- **28. Bilješke o bontonu putovanja iz 1964.** Bilješke o bontonu putovanja na arapskom jeziku, od 17. oktobra 1964. godine, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,8x20,4cm.⁶⁷
- **29. Hutba o sa'ju.** Arapski dio hutbe o sa'ju (privređivanju), 1 list, 1 ispisana stranica, format 13,3x20,1cm.⁶⁸
- **30. Kupoprodajni ugovor između Galiba Farisa i Muhammeda el-Izzija iz 1967.** Kupoprodajni ugovor između Galiba Farisa Ibrahima

⁶⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Svjedočanstvo o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968. sa prevodom na arapski jezik*, inv. br. ŠRT-25.

⁶⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Drugi prevod svjedočanstva o završnom ispitu Gazi Husrev-begove medrese iz 1968*, inv. br. ŠRT-26.

⁶⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Skica predavanja za žene*, inv. br. ŠRT-27.

⁶⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Bilješke o bontonu putovanja iz 1964*, inv. br. ŠRT-28.

⁶⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Hutba o sa'ju*, inv. br. ŠRT-29.

(Ghaleb Farres Ibrahim) i Muhammeda (Mohamed) el-Izzija, na hrvatskom jeziku, sklopljen 9. marta 1967. godine u Zagrebu, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).

Ugovorom El-Izzi, rođen 16.12.1942. godine u Palestini, kupuje kola, marke Mercedes, od Galiba Farisa, rođenog 10.9.1939. godine u Mejdan eš-Šemsu.⁶⁹

- **31. *Prevod kupoprodajnog ugovora između Galiba Farisa i Muhammeda el-Izzija iz 1967. na arapski jezik.*** Prevod kupoprodajnog ugovora između Galiba Farisa Ibrahima (Ghaleb Farres Ibrahim) i Muhammeda (Mohamed) el-Izzija, na hrvatskom jeziku, sklopljen 9. marta 1967. godine u Zagrebu, na arapski jezik, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).

Ugovorom El-Izzi, rođen 16.12.1942. godine u Palestini, kupuje kola, marke Mercedes, od Galiba Farisa, rođenog 10.9.1939. godine u Mejdan eš-Šemsu. Prevod je uradio Ševket-ef. Šabić.⁷⁰

- **32. *Ovlaštenje Muhammeda Ismaila el-Izzija Abdullatifu Muhammedu Sakru sa prevodom.*** Ovlaštenje Muhammeda Ismaila el-Izzija Abdullatifu Muhammedu Sakru, sa prevodom na bosanski jezik, dvolisnica, 1 ispisana stranica, format 20,1x29,4cm.

Student El-Izzi ovlašćuje gospodina Sakra da raspolaže sa kolima, marke Mercedes, 1957. godište. Ovlaštenje je na arapskom jeziku. Prevod na naš jezik je uradio Ševket-ef. Šabić.⁷¹

- **33. *Mudre izreke i darovni ugovor.*** Mudre izreke i darovni ugovor, 1 list, 2 ispisane stranice, format 20,8x34cm. Na jednoj strani su mudre izreke na arapskom jeziku, sa prevodom na bosanski, dok je na drugoj strani neispunjeni obrazac Darovnog ugovora.⁷²

- **34. *Skica za predavanje i dove na arapskom jeziku.*** Skica za predavanje na arapskom jeziku, iz ponedjeljka, 25. oktobra 1970. godine, i dove na arapskom jeziku, dvolisnica, 2 ispisane stranice, format 20,4x29,4cm. Na jednoj strani je skica za predavanje, dok su na drugoj strani dvije duže dove.⁷³

- **35. *Skica za predavanje o bajramu i sadekai-fitru.*** Skica za predavanje o bajramu i sadekai-fitru, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Skica je na arapskom jeziku.⁷⁴

⁶⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Kupoprodajni ugovor između Galiba Farisa i Muhammeda el-Izzija iz 1967.*, inv. br. ŠRT-30.

⁷⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Prevod kupoprodajnog ugovora između Galiba Farisa i Muhammeda el-Izzija iz 1967. na arapski jezik*, inv. br. ŠRT-31.

⁷¹ BBB, NEG LŠŠ, *Ovlaštenje Muhammeda Ismaila el-Izzija Abdullatifu Muhammedu Sakru sa prevodom*, inv. br. ŠRT-32.

⁷² BBB, NEG LŠŠ, *Mudre izreke i darovni ugovor*, inv. br. ŠRT-33.

⁷³ BBB, NEG LŠŠ, *Skica za predavanje i dove na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-34.

⁷⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Skica za predavanje o bajramu i sadekai-fitru*, inv. br. ŠRT-35.

- **36. Zabilježeni stihovi Fuzulije na arapskom jeziku.** Zabilježeni stihovi Fuzulije na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 20,8x29,4cm. Muhammed ibn Sulejman Fuzuli (c. 1494-1556) je čuveni azerbejdžanski osmanski divanski pjesnik.⁷⁵
- **37. Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 57-69).** Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf, 1 list, 2 ispisane stranice, format 19,2x24,5cm. Riječ je o Ševket-efendijinom tefsiru c. 57-69. ajeta iz sure Jusuf. Moguće da se radi o njegovim pripremama za predavanja.⁷⁶
- **38. Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 77-79).** Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf, dvolisnica, 2 ispisane stranice, format 19,2x24,5cm. Riječ je o Ševket-efendijinom tefsiru c. 77-79 ajeta iz sure Jusuf. Moguće da se radi o njegovim pripremama za predavanja.⁷⁷
- **39. Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 96-99).** Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf, dvolisnica, 4 ispisane stranice, format 19,2x24,5cm. Riječ je o Ševket-efendijinom tefsiru c. 96-99 ajeta iz sure Jusuf. Moguće da se radi o njegovim pripremama za predavanja.⁷⁸
- **40. Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir nekoliko ajeta.** Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir nekoliko ajeta, dvolisnica, 4 ispisane stranice, format 21,5x24cm. Moguće da se radi o Ševket-efendijinim pripremama za predavanja.⁷⁹
- **41. Dova na arapskom jeziku.** Dova na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 11,8x19,5cm.⁸⁰
- **42. Dove na arapskom jeziku i skica za predavanje.** Dove na arapskom jeziku i skica za predavanje na arapskom jeziku o svrsi gradnje džamija, 1 list, 2 ispisane stranice, format 20,1x29cm. Na jednoj strani su dove, a na drugoj strani skica za predavanje.⁸¹
- **43. Podsjetnik za učenje hatme za Samardžić Sajimu.** Podsjetnik za učenje hatme za Samardžić Sajimu (rođenu Sarihodžić), u ime muža Hasana Samardžića, 1 ceduljica, 1 ispisana stranica, format 19,5x12,5cm. Na bosanskom jeziku, na latinici.⁸²

⁷⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Zabilježeni stihovi Fuzulije na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-36.

⁷⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 57-69)*, inv. br. ŠRT-37.

⁷⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 77-79)*, inv. br. ŠRT-38.

⁷⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir sure Jusuf (ajeti 96-99)*, inv. br. ŠRT-39.

⁷⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Zabilješke na arapskom jeziku za tefsir nekoliko ajeta*, inv. br. ŠRT-40.

⁸⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Dova na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-41.

⁸¹ BBB, NEG LŠŠ, *Dove na arapskom jeziku i skica za predavanje*, inv. br. ŠRT-42.

⁸² BBB, NEG LŠŠ, *Podsjetnik za učenje hatme za Samardžić Sajimu*, inv. br. ŠRT-43.

- **44. Posjetnik za učenje Jasina za Mejru Samardžić, Ševku Samardžić, te Halidu i Seniju.** Posjetnik za učenje Jasina, u ime Samaradžić Hasana, za njegovu majku Mejru Samaradžić (rođenu Omerović), sina Ševka Samardžića, te kćerku Halidu i Seniju, 1 ceduljica, 1 ispisana stranica, format 26,8x12,7cm. Na bosanskom jeziku, na latinici.⁸³
- **45. Bilješke na tri jezika.** Bilješke na tri jezika, 1 list, 1 ispisana stranica, format 13,6x18,1cm.

Prvo su zabilježeni, na engleskom jeziku, dva imena (Ibrahim Abdul Jabbar, Khuda Bukhs) i adresa (Makki Masjid, Garden Road, Karachi - Pakistan). Zatim su navedeni izvjesni zikrovi na arapskom jeziku. Na kraju, na bosanskom jeziku, latinicom stoji: *Boravili 28.3.1966*. Najvjerovatnije se radi o bilješkama na hadždžu, jer je Ševket-ef. Šabić u martu i aprilu 1966. godine bio na hadždžu.⁸⁴

- **46. Skica za kurs iz 1967.** Skica za kurs, od 21. novembra 1967. godine, 1 list, 1 ispisana stranica, format 21,1x30cm. Skica je na bosanskom jeziku, na latinici.⁸⁵
- **47. Skica za predavanje na arapskom jeziku.** Skica za predavanje na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 18,9x24,6cm.⁸⁶
- **48. Skica za hutbu o ramazanu na arapskom jeziku.** Skica za hutbu o ramazanu na arapskom jeziku, 1 list, 1 ispisana stranica, format 14,9x20,9cm.⁸⁷
- **49. Arapski dio predavanja hadžijama o hadždžu.** Arapski dio predavanja hadžijama o hadždžu, 1 list, 2 ispisane stranice, format 21,1x34cm.⁸⁸
- **50. Ceduljica na arapskom jeziku.** Ceduljica na arapskom jeziku, format 6,7x11,5cm. Na jednoj strani je četiri puta ispisano na arapskom/ osmanskom turskom jeziku: *šefaat* (zagovaranje, misli se na zagovaranje Muhammeda, a.s., na Sudnjem danu). Na drugoj strani se nalazi pečat šejha hafiza Saliha Suljića-Kuge (1870-1945), imama tuzlanske Brdo džamije, iz 1350. godine po Hidžri (1931. godine), te neki zapisi na arapskom jeziku.⁸⁹

⁸³ BBB, NEG LŠŠ, *Posjetnik za učenje Jasina za Mejru Samardžić, Ševku Samardžić, te Halidu i Seniju*, inv. br. ŠRT-44.

⁸⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Bilješke na tri jezika*, inv. br. ŠRT-45.

⁸⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Skica za kurs iz 1967.*, inv. br. ŠRT-46.

⁸⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Skica za predavanje na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-47.

⁸⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Skica za hutbu o ramazanu na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-48.

⁸⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Arapski dio predavanja hadžijama o hadždžu*, inv. br. ŠRT-49.

⁸⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Ceduljica na arapskom jeziku*, inv. br. ŠRT-50.

Šabić - Sveske: 35 predmeta

Sveske se nalaze na policama legata.

- **1. Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika.** Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika. Format 17x19,5cm.⁹⁰
- **2. Sveska za predavanja.** Sveska za predavanja. Format 16,5x20,5cm. Bilješke su na arapskom jeziku.⁹¹
- **3. Sveska za gramatiku arapskog jezika.** Sveska za gramatiku arapskog jezika. Format 16x20cm. Bez korica.⁹²
- **4. Sveska za dove.** Sveska za dove (hatma-dova, dženaza-dova, nikah-dova, talkin-dova). Format 16x20cm. Dove su na arapskom jeziku, dok su naslovi dova na osmanskome turskom.⁹³
- **5. Sveska za osmanski turski - vježbe.** Sveska za osmanski turski, tačnije za vježbe iz predmeta osmanski turski jezik. Format 16,5x20cm.⁹⁴
- **6. Sveska za arapski jezik - vježbe.** Sveska za arapski, tačnije za vježbe iz predmeta arapski jezik. Format 16,5x20cm.⁹⁵
- **7. Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika.** Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika. Format 16,5x20cm.⁹⁶
- **8. Sveska za misli (fikirler).** Sveska za bilježenje misli ili kako je sam Šabić naslovio za fikirler (tur. misli). Format 16,5x20cm. Sve zabilježene misli su napisane na osmanskome turskom jeziku.⁹⁷
- **9. Sveska za poučne članke i arapske izreke.** Sveska za bilježenje poučnih članaka i arapskih izreka. Format 16x20cm.⁹⁸

Na jednoj strani sveske se nalaze predavanja i pouke Ševket-ef. Šabića na bosanskom jeziku, dok se na drugoj strani nalazi oko 310 arapskih izreka, ispisanih na 16 listova, odnosno 32 stranice. Sve su izreke zapisane na arapskom jeziku, s tim da prvih 10-ak izreka imaju i prevod na naš jezik.

- **10. Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika.** Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika. Format 16x20cm.⁹⁹
- **11. Sveska za dove, kaside i gramatiku osmanskog turskog jezika.** U prvom dijelu sveske su dove i druga učenja: hatma-dova, dova za hatmu za dušu mejta, dova za otvorenje džamije, nikah-dova (dova za brak), hadžska-dova, sakal-dova (dova za bradu), jedna općenita hutba, jedna dova, teravih-dova itd. U sredini su kaside na arapskom

⁹⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika*, inv. br. ŠSV-1.

⁹¹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za predavanja*, inv. br. ŠSV-2.

⁹² BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za gramatiku arapskog jezika*, inv. br. ŠSV-3.

⁹³ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za dove*, inv. br. ŠSV-4.

⁹⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za osmanski turski - vježbe*, inv. br. ŠSV-5.

⁹⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za arapski jezik - vježbe*, inv. br. ŠSV-6.

⁹⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika*, inv. br. ŠSV-7.

⁹⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za misli (fikirler)*, inv. br. ŠSV-8.

⁹⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za poučne članke i arapske izreke*, inv. br. ŠSV-9.

⁹⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za gramatiku osmanskog turskog jezika*, inv. br. ŠSV-10.

jeziku. Na kraju sveske su neke lekcije iz gramatike osmanskog turskog jezika. Format 16x20 cm.

Dove i kaside su na arapskom jeziku, dok su naslovi dova na osmanskome turskom. Na kraju skoro svake dove je pečat Ibrahim-kadine medrese u Čajniču, gdje je Mehmed Fevzi-ef. Šabić, otac Ševket-efendije, bio muderris. Na kraju velikog broja dova je i potpis Ševketa Šabića. Poslije hatma-dove za hatmu za dušu mejta, Ševket-efendije se potpisao na osmanskome turskom, na sljedeći način: *Yazıcı: Şevket Şabiç (Pisac: Ševket Šabić)*. Iza opće dove, Šabić je, pored potpisa, ostavio i datum: 29. XI. 29 (tj. 29. novembar 1929. godine). Iz ovoga se može zaključiti da je Ševket-ef. dove prepisao, kada je imao 18 godina, možda na zahtjev svoga oca Mehmed-ef. Moguće da je Mehmed-efendija koristio ovu svesku sa dovama kao pomoćni udžbenik u nastavi u čajničkoj medresi.¹⁰⁰

- **12. Sveska za prevod dijela hadisa iz Šemaila Tirmizije.** Sveska u kojoj su, između ostalog, zabilježeni prevodi na bosanski jezik jednog broja hadisa iz hadiske zbirke *Eš-Šemail el-muhammedijje (Muhammedove vrline)*, autor imam Tirmizi (824-892). Format 16x20,2cm. Prevoditelj je Ševket-ef. Šabić. Na samom početku sveske stoji datum i mjesto:

6/XII. 1938. - Tuzla

Ševket-efendija je tako preveo u ovoj svesci 74 hadisa iz prvih 14 poglavlja Šemaila: 11 hadisa iz poglavlja *Ličnost Božijeg Poslanika Muhameda, a.s.*; 8 hadisa iz poglavlja *O Hatemi Nubuvvetu (pečatu ili znaku Muhammed, a.s, Poslanstva)*; 5 hadisa iz poglavlja *O kosi Božijeg Poslanika*; 4 hadisa iz poglavlja *O češljanju kose Božijeg Poslanika*; 5 hadisa iz poglavlja *O starosti Božijeg Poslanika (o sijedim dlakama)*; 4 hadisa iz poglavlja *O bojenju kose Božijeg Poslanika*; 2 hadisa iz poglavlja *O surmi Božijeg Poslanika*; 5 hadisa iz poglavlja *O odijelu Božijeg Poslanika*; 1 hadis iz poglavlja *O životu Muhameda, a.s.*; 2 hadisa iz poglavlja *O mestvama Muhameda, a.s.*; 10 hadisa iz poglavlja *O Muhamed, a.s. obući*; 13 hadisa iz poglavlja *O prstenu i pečatu Muhamed, a.s.*; 4 hadisa iz poglavlja *O sablji Božijeg Poslanika*.

Ako pogledamo u arapski izvornik, vidjet ćemo da dotična hadiska zbirka u ovih 14 poglavlja ima 110 hadisa. Dakle, Šabić je u ovoj svesci preveo izbor iz spomenutih poglavlja, tačnije dvije trećine ili 67%. Budući da Šemail ima ukupno 415 hadisa u 56 poglavlja, dolazimo do zaključka da ova 74 prevedena hadisa predstavljaju skoro petinu djela, tačnije 18%.

Poslije prevoda dijela Šemaila, u svesci se nalazi 13 stranica, na kojima su ispisane, kako Ševket-efendija kaže u naslovu: *Razne pouke od Ibni Hadžeri Askalanije*. Inače, Ibn Hadžer el-Askalani (1372-1449) je čuveni egipatski šafijski učenjak i erudita.

¹⁰⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za dove, kaside i gramatiku osmanskog turskog jezika*, inv. br. ŠSV-11.

Inače, u okviru jednog dijela zaostavštine Ševket-ef. Šabića, koji se trenutno nalazi u posjedu njegovog sina Irfana, nalazi se i rukopis prevoda kompletnog Šemaila imama Tirmizije. Rukopis je otkucan na pisačkoj mašini. Na rukopisu stoji da je završen 1939. godine u Tuzli.¹⁰¹

- **13. Sveska za tekst „Islamska država“ (pogrešno naslovljeno „Sveska za arapsku književnost“).** Sveska u kojoj se u prvom dijelu nalazi tekst „Islamska država“, na 31 list, odnosno 62 stranice. Sa druge strane sveske se nalazi sakal-dova, te misli na arapskom jeziku. Format 16x20,2cm.

Tekst „Islamska država“ je zapisao Ševket-ef. Šabić tokom svoga školovanja u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, tačnije krajem 1928. godine i početkom 1929. godine, kada je imao 17 i 18 godina. Tekst je na latinici, na bosanskom jeziku. Na kraju određenih poglavlja se nalaze i datumi, kada su ta poglavlja napisana:

- 29.12.28.
- 12.1.29.
- 29.1.29.
- 11.5.29.
- 14.5.29.¹⁰²

- **14. Sveska za ramazanske dersove iz 1957. (1376).** Sveska za ramazanske dersove, koje je Ševket-ef. Šabić održao tokom ramazana 1957. godine (1376. hidžretske godine). Format 14,2x20,5cm. Svi dersovi su zabilježeni na arapskom jeziku.¹⁰³
- **15. Sveska za spisak polaznika vjerske obuke.** Tačnije, riječ je o dnevniku polaznika mekteba 1966-1969. godine kojima je Ševket-ef. Šabić bio muallim. Format 14x20,5cm. Sve bilješke su na bosanskom jeziku.¹⁰⁴
- **16. Sveska za Akaid.** Sveska za Akaid na bosanskom jeziku. Format 14,2x20,5cm. Navjerovatnije se radi o Šabićevoj svesci za predmet Akaid, koju je koristio dok je bio učenik Gazi Husrev-begove medrese.¹⁰⁵
- **17. Sveska za „Medresu“ 1969-1972.** Riječ je o svesci na bosanskom jeziku koju je Ševket-ef. Šabić koristio za svoju neformalnu medresu u periodu 1969-1972. godine. Format 14,2x20,5cm.

Ševket-ef. Šabić je vodio „Medresu“ u svojoj privatnoj režiji. U ovoj svesci se nalaze dnevnicima sa imenima učenika koji su pohađali spomenutu medresu u vremenu od 1969. do 1972. godine. Na osnovu podataka o datumima rođenja učenika, vidimo da je tu bilo i djece od 12 godina (npr. rođen 1957.

¹⁰¹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za prevod dijela hadisa iz Šemaila Tirmizije*, inv. br. ŠSV-12.

¹⁰² BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za tekst „Islamska država“ (pogrešno naslovljeno „Sveska za arapsku književnost“)*, inv. br. ŠSV-13.

¹⁰³ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za ramazanske dersove iz 1957. (1376)*, inv. br. ŠSV-14.

¹⁰⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za spisak polaznika vjerske obuke*, inv. br. ŠSV-15.

¹⁰⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za Akaid*, inv. br. ŠSV-16.

god., upis 1969. god), a i omladinaca od 23 godine (npr. rođ. 1946. god, upis 1969. god).

Kako stoji u svesci, sljedećih predmeti su se predavali u „Medresi“: Kur'an, Akaid, Fikh, Arapski, Povijest islama, Ahlak, Fikh, Srpskohrvatski, Husni-hat (Kaligrafija), Biologija, Geografija, Predavanje.¹⁰⁶

- **18. Sveska za vjersku obuku 1966 - spisak polaznika.** U svesci se nalazi spisak polaznika mekteba iz 1966. godine, kojima je Ševket-ef. Šabić predavao. Format A4 (21x29,7cm). Sveska je na latinici, na bosanskom jeziku.¹⁰⁷
- **19. Sveska za prevod govora o razlici između mudžize, kerameta i istidradža.** Sveska za prevod govora o razlici između mudžize, kerameta i istidradža iz knjige *Nefehat el-uns fi menakib el-evlija' (Dahovi druženja o vrlinama evlija)*. Format 14,2x20cm. Prevod je, po svoj prilici, uradio Ševket-ef. Šabić.¹⁰⁸
- **20. Sveska za prevode dova.** Sveska u kojoj je Ševket-ef. Šabić zabilježio na bosanski jezik, latinicom, prevode sljedećih dova: 29 kur'anskih dova, 99 Allahovih lijepih imena, Ajetu-l-Kursijje, sure El-Ihlas i 6 Pejgamberovih dova. Format 13,7x19,5cm.¹⁰⁹
- **21. Sveska za predavanja o Musau, a.s.** Sveska za predavanja o Musau, a.s. Format 13,7x19,7cm. Sve zabilješke su na bosanskom jeziku.¹¹⁰
- **22. Sveska za gramatiku arapskog jezika.** Sveska za gramatiku arapskog jezika. Format 16,2x20cm. Bez korica, fali stranica.¹¹¹
- **23. Sveska za predavanja iz 1941.** Sveska za Šabićeva predavanja na arapskom jeziku iz 1941. godine. Format 12x19,5cm. Bez pola korice.¹¹²
- **24. Sveska za skice zapisnika sa skupština sreskih odbora iz 1953. godine.** Sveska za skice zapisnika sa skupština sreskih odbora iz 1953. godine. Format 11,5x17cm. Riječ je o skicama zapisnika sa 10 skupština sreskih odbora Udruženja Ilmije u Gračanici, Doboju, Tešnju, Gradačcu, Brčkom, Bijeljini, Zvorniku, Srebrenici, Kladnju i Tuzli, održanim od 6. do 29. jula 1953. godine.¹¹³
- **25. Sveska za 60 hutbi na arapskom jeziku.** Riječ je o svesci u kojoj je Ševket-ef. Šabić zapisao svojih 60 kratkih hutbi na arapskom jeziku. Tačnije, hutbi ima 61, ali zadnja nije dovršena. Format

¹⁰⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za „Medresu“ 1969-1972*, inv. br. ŠSV-17.

¹⁰⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za vjersku obuku 1966 - spisak polaznika*, inv. br. ŠSV-18.

¹⁰⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za prevod govora o razlici između mudžize, kerameta i istidradža*, inv. br. ŠSV-19.

¹⁰⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za prevode dova*, inv. br. ŠSV-20.

¹¹⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za predavanja o Musau, a.s.*, inv. br. ŠSV-21.

¹¹¹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za gramatiku arapskog jezika*, inv. br. ŠSV-22.

¹¹² BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za predavanja iz 1941*, inv. br. ŠSV-23.

¹¹³ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za skice zapisnika sa skupština sreskih odbora iz 1953. godine*, inv. br. ŠSV-24.

13,2x17,7cm. Hutbe su napisane izuzetno čitkim i lijepim rukopisom. Inače, Šabić se bavio i kaligrafijom (husni-hat).

Radi se o sljedećim hutbama: 1. Spoznaja Uzvišenog Allaha (*Ma'rifetillah teala*); 2. Bratstvo (*El-Uhuvve*); 3. Društveno potpomaganje (*El-Muavene el-idžtimaije*); 4. Islamska prava i obaveze (*El-Hukuk el-islamijje*); 5. Vedrina lica i ljepota govora (*Talaka el-vedžh ve tib el-kelam*); 6. Prava komšije (*Hukuk el-džar*); 7. Čuvanje časti muslimana (*En-Nusre ird el-muslim*); 8. Laž i lažno svjedočenje (*El-Kezib ve šehade ez-zur*); 9. Vjerovanje gataru i njemu sličnima (*Tasdik el-kahin ve ihvanihi*); 10. Pouzdanje (*Et-Tevekkul*); 11. Pesimizam (*Et-Tešaum*); 12. Ogovaranje, prenošenje tuđih riječi i potvora (*El-Gibe ve en-nemime ve el-buhtan*); 13. Vrijeđanje, proklinjanje i ismijavanje (*Et-Ta'n ve el-la'n ve el-istihza'*); 14. Oholost (*El-Kibr*); 15. Zavist (*El-Hased*); 16. Slijedeње i neslijedeње nefsa (*Ittiba' en-nefs ve muhalefetuha*); 17. Dobro djelo (*El-Amel es-salih*); 18. Veliki grijesi (*El-Kebair*); 19. Pokajanje (*Et-Tevbe*); 20. Ispitivanje na Danu proživljenja (*Sual el-Kijame*); 21. Lijepo ponašanje (*Husn el-huluk*); 22. Privređivanje (*El-Kesb*); 23. Halal i haram (*El-Halal ve el-haram*); 24. Trud i rad (*Es-Sa'j ve el-amel*); 25. Zanat (*Es-San'a*); 26. Bogatstvo (*El-Gina'*); 27. Udruživanje između braće (*Eš-Šerike bejne el-ihvan*); 28. Trgovčeva pakost i laganje (*Hikd et-tadžir ve kizbuhu*); 29. Varanje i obmanjivanje (*El-Gišš ve el-gabn*); 30. Monopol (*El-Ihtikar*); 31. Tolerancija, prodaja, kupovina, suđenje i parničenje (*Es-Semaha ve el-bej' ve eš-šira' ve el-kada' ve et-tekadi*); 32. Dug i njegovo izmirenje (*Ed-Dejn ve kadauhu*); 33. Odbađanje vraćanja duga i zadovoljstvo vjerovnika (*Matl ed-dejn ve rida' li el-garim*); 34. Pretjerivanje (*El-Israf*); 35. Umjerenost (*El-Iktisad*); 36. Kur'an (*El-Kur'an*); 37. Brak (*En-Nikah*); 38. izostavljen naslov, hutba govori o razvodu braka - talak; 39. Bračna prava i obaveze (*El-Hukuk ez-zevdžijje*); 40. Izjednačavanje djece pri davanju (*Tesvije el-evlad fi el-atijje*); 41. Odgoj djece (*Terbije el-evlad*); 42. Izdržavanje siročadi i udovica (*Kefale el-jetama ve el-eramil*); 43. Otimačina i nepravde (*El-Gasb ve el-mezalim*); 44. Poljoprivreda i sadnja drveća (*Ez-Ziraa ve gars el-ešdžar*); 45. Trajna sadaka (*Es-Sadeka el-džarije*); 46. Poslušnost roditeljima (*Ta'a el-ebevejn*); 47. Izgradnja i održavanje gradova (*I'mar el-bilad ve tenzimuha*); 48. Pripremanje snage (*I'dad el-kuvve*); 49. Rođenje Vjerovjesnika, s.a.v.s. (*Mevlid en-Nebijj, s.a.v.s.*); 50. Miradž (*El-Mi'radž*); 51. Blud (*Ez-Zina*); 52. Djela Lutovog naroda (*Amel kavm Lut*); 53. Dova (*Ed-Dua'*); 54. Primanje dove (*Idžabe ed-dua'*); 55. Ugovor i čuvanje emaneta (*El-Ahd ve hiŕz el-emane*); 56. Zluradost i izbjegavanje muslimana (*Šemata el-muslim ve hedžruhu*); 57. Popravljanje odnosa među ljudima (El-Islah bejne en-nas); 58. Strah od Uzvišenog Allaha (*Mehafetullah teala*); 59. Noć Berata (*Lejle el-berat*); 60. Opojna pića (El-Muskirat); 61. Prva hutba o ramazanu (*El-Hutbe el-ula fi er-ramadan*).¹¹⁴

¹¹⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za 60 hutbi na arapskom jeziku*, inv. br. ŠSV-25.

- **26. *Spomenar kćerke Semine Šabić.*** Spomenar Semine, kćerke Ševket-ef. Šabića. Format 15,5x21cm.¹¹⁵
- **27. *Dersovi i vazovi.*** Sveska za dersove i vazove Ševket-ef. Šabića na bosanskom jeziku. Format 20x29cm.¹¹⁶
- **28. *Sveska za arapske pripovijetke.*** Sveska Ševket-ef. Šabića u kojoj je bilježio pripovijetke na arapskom jeziku. Format 19,2x23,8cm. Po svojoj prilici, riječ je o Šabićevoj svesci koju je koristio dok je bio učenik Gazi Husrev-begove medrese.¹¹⁷
- **29. *Sveska za Nur-dovu.*** Sveska u kojoj je ispisana Nur-dova na arapskom jeziku. Format 14,7x22cm. Na naslovnoj strani se nalazi naziv Nur-dove ispisano bosanskim jezikom, na arebici.¹¹⁸
- **30. *Sveska za poučne hikaje.*** Sveska, gdje je Ševket-ef. Šabić bilježio poučne hikaje na arapskom jeziku. Format 19,5x24,5cm. Bez korica.¹¹⁹
- **31. *Notes za 1968.*** Notes za 1968. godinu. Format 7,5x11,5cm. Izdavač: Novinsko-izdavačko preduzeće „Borba“, Beograd.¹²⁰
- **32. *Sveska za vazove Mehmeda Handžića.*** 32 vaza Mehmeda Handžića, ispisana u svesci. Tačnije, radi se o skicama Handžićevih predavanja na arapskom jeziku. Jedino su naslovi predavanja na bosanskom. Skice su ispisane ručno, plavom hemijskom. Radio ih je, po svoj prilici, Ševket-ef. Šabić. Format 20x29cm.¹²¹
- **33. *Univerzitetski notes na arapskom jeziku za 1971/1391.*** Univerzitetski notes (arap. mufekkeretu-l-džamia) na arapskom jeziku za 1971. godinu (1391. hidžretsku godinu), zajedno sa kalendarom, vaktijom i drugim dodacima (karte arapskih država, najvažniji saobraćajni znakovi, udaljenosti između jordanskih, palestinskih i sirijskih gradova, osnovni islamski propisi i dove itd). Izdavač Daru-l-Džamia (Univerzitetska izdavačka kuća), Damask. Format 7x9,5cm.¹²²
- **34. *Sveska za Nur-dovu.*** Sveska u kojoj je ispisana Nur-dova na arapskom jeziku. Format 15x21cm. Na naslovnoj strani se nalazi dvojezičan naziv Nur-dove: na arapskom jeziku, te na bosanskom jezikom, na arebici.¹²³
- **35. *Sveska za pojašnjenja studenata Daru-l-fununa učenicima Risalei-nura.*** Sveska u kojoj su na 35 listova, tačnije 35 stranica,

¹¹⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Spomenar kćerke Semine Šabić*, inv. br. ŠSV-26.

¹¹⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Dersovi i vazovi*, inv. br. ŠSV-27.

¹¹⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za arapske pripovijetke*, inv. br. ŠSV-28.

¹¹⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za Nur-dovu*, inv. br. ŠSV-29.

¹¹⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za poučne hikaje*, inv. br. ŠSV-30.

¹²⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Notes za 1968*, inv. br. ŠSV-31.

¹²¹ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za vazove Mehmeda Handžića*, inv. br. ŠSV-32.

¹²² BBB, NEG LŠŠ, *Univerzitetski notes na arapskom jeziku za 1971/1391*, inv. br. ŠSV-33.

¹²³ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za Nur-dovu*, inv. br. ŠSV-34.

ispisana pojašnjenja studenata Daru-l-fununa (Darülfünun, Istanbulski univerzitet) upućena učenicima Risalei-nura. Tačnije, radi se o prevodu pojašnjenja sa osmanskog turskog na arapski jezik. Prevod su uradili mulla Abdulmedžid i mulla Salahuddin, učenici Risalei-nura. Format 16,5x21cm.

Inače, Risalei-nur je tematski tefsir na osmanskome turskom koji je napisao Said Nursi (1877-1960), glasoviti turski učenjak i reformator. Tefsir je pisan 40 godina - od 1910-ih do 1950-ih. Ima 6.000 stranica u 14 svezaka.¹²⁴

Šabić - Potvrde: 20 predmeta

Potvrde su pohranjene u K-1.

- **Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb.** Poštanska priznanica na 30 novih dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb. Uplatio Ševket Šabić. Prva rata za kupljeni Kur'an. Moguće da je predmet kupovine prevod Kur'ana Džemaludina Čauševića i Mehmeda Pandže, koji je nekoliko puta izdavan otkako je preveden 1937. godine. Uplaćeno u Tuzli, 19. novembra 1969. godine. Format 8x10,7cm.

Inače, u okviru onog dijela zaostavštine Ševket-ef. Šabića, koji se trenutno nalazi u posjedu njegovog sina Irfana, nalazi se prevod Kur'ana Džemaludina Čauševića i Mehmeda Pandže, koji je izdan upravo 1969. godine u Zagrebu, u nakladi dotične izdavačke kuće „Stvarnost“.¹²⁵

- **2. Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb.** Poštanska priznanica na 30 novih dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb. Uplatio Ševket Šabić. Druga rata za kupljeni Kur'an. Uplaćeno u Tuzli, 8. decembra 1969. godine. Format 8x10,7cm.¹²⁶
- **3. Priznanica na 75 dinara u korist Zbirnog-prelaznog računa doprinosa i poreza građana Skupštine Opštine Tuzla.** Poštanska priznanica na 75 novih dinara u korist Zbirnog-prelaznog računa doprinosa i poreza građana Skupštine Opštine Tuzla. Uplatio je: *Ševket Šabić, sveštenik - Tuzla*, kako piše na priznatici. Uplaćeno u Tuzli, 12. novembra 1969. godine. Format 10x11,2cm.¹²⁷
- **4. Priznanica na 20 dinara u korist Vrhovnog islamskog starješinstva IVZ u FNRJ, Sarajevo.** Poštanska priznanica na 20

¹²⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Sveska za pojašnjenja studenata Daru-l-fununa učenicima Risalei-nura*, inv. br. ŠSV-35.

¹²⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb*, inv. br. ŠPO-1.

¹²⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb*, inv. br. ŠPO-2.

¹²⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 75 dinara u korist Zbirnog-prelaznog računa doprinosa i poreza građana Skupštine Opštine Tuzla*, inv. br. ŠPO-3.

- dinara u korist Vrhovnog islamskog starješinstva Islamske vjerske zajednice u FNRJ, Sarajevo. Uplatilo Ševket Šabić. Uplaćeno u Tuzli, 8. decembra 1969. godine. Format 8x10,7cm.¹²⁸
- **5. Priznanica na 30,45 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb.** Poštanska priznanica na 30,45 novih dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb. Uplatilo Ševket Šabić. Peta, i po svoj prilici, zadnja rata za kupljeni Kur'an. Uplaćeno u Tuzli, 5. jula 1970. godine. Format 8x10,7cm.¹²⁹
  - **6. Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb.** Poštanska priznanica na 30 novih dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb. Uplatilo Ševket Šabić. Četvrta rata za kupljeni Kur'an Uplaćeno u Tuzli, 5. marta 1970. godine. Format 8x10,7cm.¹³⁰
  - **7. Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb.** Poštanska priznanica na 30 novih dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb. Uplatilo Ševket Šabić. Treća rata za kupljeni Kur'an. Uplaćeno u Tuzli, 31. januara 1970. godine. Format 8x10,7cm.¹³¹
  - **8. Knjižica priznanica „ELEKTRO-TUZLE“ U TUZLI za uplatu iz 1973.** Knjižica priznanica sa temeljnicama „ELEKTRO-TUZLE“ U TUZLI za uplatu iz 1973. godine. Potrošač je Ševket Šabić. 12 priznanica je popunjeno, pošto je struja plaćena za 12 mjeseci u 1973. godini. Ostala je nepopunjena 1 priznanica sa temeljnicom. Format 21x9,4cm.¹³²
  - **9. Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA iz 1973.** Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA, datirana 30. septembar 1973. godine. Dužnik je Ševket Šabić. Iznos duga je 151,60 dinara. Format 15,5x9,7cm.¹³³
  - **10. Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA iz 1974.** Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA, datirana 30. juni 1974. godine. Dužnik je Ševket Šabić. Iznos duga je 1090,30 dinara. Format 15,5x9,7cm.¹³⁴

¹²⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 20 dinara u korist Vrhovnog islamskog starješinstva IVZ u FNRJ, Sarajevo*, inv. br. ŠPO-4.

¹²⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 30,45 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb*, inv. br. ŠPO-5.

¹³⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb*, inv. br. ŠPO-6.

¹³¹ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica na 30 dinara u korist Novinarsko izdavačke kuće „Stvarnost“, Zagreb*, inv. br. ŠPO-7.

¹³² BBB, NEG LŠŠ, *Knjižica priznanica „ELEKTRO-TUZLE“ U TUZLI za uplatu iz 1973*, inv. br. ŠPO-8.

¹³³ BBB, NEG LŠŠ, *Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA iz 1973*, inv. br. ŠPO-9.

¹³⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Opomena „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLA iz 1974*, inv. br. ŠPO-10.

- **11. Obavještenje „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLI o zamjeni brojila iz 1974.** Obavještenje „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLI o zamjeni brojila, datirano 15. januara 1974. godine. Tada je zamijenjeno Iskrino brojilo, baždareno 1961. godine, sa drugim Iskrinim brojiлом, baždarenim 1973. godine. Potrošač je Ševket Šabić. Format 17,5x9,7cm.¹³⁵
- **12. Knjižica priznanica KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „VODOVOD“ Tuzla iz 1978.** Knjižica priznanica sa temeljnicama KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „VODOVOD“ Tuzla iz 1978. godine. Na samom početku je plaćeni račun, za period 1.1.1977-31.12.1977. godine, za utrošenu vodu, korišćenje kanalizacije i doprinos za ispuštenu i zagađenu vodu. Potrošač je Ševket Šabić. 10 priznanica za 12 mjeseci 1978. godine je popunjeno, a ostalo je nepopunjeno 5 priznanica sa temeljnicama, jer je, pri plaćanju duga iz 1977. godine, koji je iznosio 393,40 dinara, preplaćeno 88 dinara, što je pokrilo januar, februar i dio marta 1978. Format 20x7,5cm. Inače, Ševket-ef. Šabić je umro 1975. godine.¹³⁶
- **13. Knjižica priznanica Vodovoda, komunalnog preduzeća za vodovod i kanalizaciju, Tuzla, iz 1972/73.** Knjižica priznanica sa temeljnicama Vodovoda, komunalnog preduzeća za vodovod i kanalizaciju, Tuzla, iz 1972/73. godine. Na samom početku je plaćeni račun, za period 1.10.1971-30.9.1972. godine, za utrošenu vodu i korišćenje kanalizacije. Potrošač je Ševket Šabić. 11 priznanica je popunjeno, a ostala je nepopunjena 1 priznanica sa temeljnicom. Format 20x10,5cm.¹³⁷
- **14. Knjižica priznanica KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „ČISTOĆA“ Tuzla iz 1978.** Knjižica priznanica sa temeljnicama KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „ČISTOĆA“ Tuzla iz 1978. godine. Na samom početku je plaćeni račun, za period 1.1.1977-31.12.1977. godine, za izvršene usluge odvoza smeća. Ostao je neplaćeni dug od 114 dinara. Potrošač je Ševket Šabić. 11 priznanica je popunjeno (1 za preostali dug, a 10 za 12 mjeseci 1978), a ostale su nepopunjene 4 priznanica sa temeljnicama. Format 20x7,5cm. Inače, Šabić je umro 1975. godine.¹³⁸
- **15. Priznanica o plaćenju RTV preplati za RTV Sarajevo iz 1974.** Priznanica o plaćenju Radio-televizijskoj preplati za Radio-televiziju

¹³⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Obavještenje „ELEKTRO-TUZLE“ TUZLI o zamjeni brojila iz 1974*, inv. br. ŠPO-11.

¹³⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Knjižica priznanica KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „VODOVOD“ Tuzla iz 1978*, inv. br. ŠPO-12.

¹³⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Knjižica priznanica Vodovoda, komunalnog preduzeća za vodovod i kanalizaciju, Tuzla, iz 1972/73*, inv. br. ŠPO-13.

¹³⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Knjižica priznanica KOMPRED-a Tuzla, OOUR-a „ČISTOĆA“ Tuzla iz 1978*, inv. br. ŠPO-14.

Sarajevo za januar 1974. godine, u iznosu od 55 dinara. Pretplatnik Ševket Šabić. Format 17,2x7,1cm.¹³⁹

- **16. *Autobusna vozna karta iz 1936.*** Autobusna vozna karta broj 8169, datirana 21. juli 1936. godine. Autoprevoznik: Autobusno saobraćajno preduzeće „Semberija“, Blagomira M. Đukanovića u Bijeljini. Vozna cijena je 33 dinara, za put od Čelića do Tuzle. Pretpostavljamo da je putnik bio 25-godišnji Ševket Šabić. Format 14,5x10,3cm.¹⁴⁰
- **17. *Ugovor o kupoprodaji knjiga na otplatu iz 1969.*** Ugovor o kupoprodaji knjiga na otplatu, sklopljen 29. oktobra 1969. godine u Tuzli, sa izdavačkom kućom „Stvarnost“ Zagreb, Predstavništvo Sarajevo. Predmet je kupovina Kur'ana, 1 komad, po cijeni od 150 novih dinara. Kupac je Ševket Šabić. Ugovorom se kupac obavezuje da će isplatiti kupljenu knjigu, u najviše 12 mjesečnih rata. Iz pet već obrađenih potvrda (zavedene pod inventarnim brojevima ŠPO-1, ŠPO-2, ŠPO-5, ŠPO-6, i ŠPO-7), zaključujemo da je Ševket-ef. Šabić isplatio dug u pet rata, u periodu od novembra 1969. godine do jula 1970. godine. Format 15,5x24cm.¹⁴¹
- **18. *Račun Robne kuće „Čelik“.*** Račun Robne kuće „Čelik“ br. 40/17, iz 3. decembra 1970. godine. Puni naziv pravnog lica glasi: „METAL-IMPEX“, preduzeće za unutrašnju i spoljnu trgovinu Tuzla, Sektor za široku potrošnju i metalurgiju, Robna kuća „Čelik“. Kupac je Šabić Ševket, koji je kupio veš-mašinu 526 K, 1 kom, za 3.160 dinara. Format 13x20,5cm.¹⁴²
- **19. *Revers za takvime iz 1969.*** Revers na 70 komada Takvima za 1970. godinu, koje je Ševket-ef. Šabić, tadašnji imam Čaršijske džamije, primio od Udruženja Ilmije u Tuzli, dana, 12. novembra 1969. godine. Format 20,7x5,4cm.¹⁴³
- **20. *Račun „Komunalca“ Tuzla iz 1973.*** Račun „Komunalca“ Tuzla br. 31, datiran 6. februara 1973. godine, za naplaćenu naknadu za odvoz smeća. Tačnije, radi se o četiri priznanice: 1 priznanica za 470 dinara, uplaćena na ime duga iz ranijih godina, te 3 priznanice po 1.375 dinara za tri mjeseca u 1973. godini (januar, februar, mart). Format priznanice za preostali dug je 12,8x4,5cm. Format priznanica za prva tri mjeseca 1973. godine je 6,7x4cm.¹⁴⁴

¹³⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Priznanica o plaćenju RTV preplati za RTV Sarajevo iz 1974*, inv. br. ŠPO-15

¹⁴⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Autobusna vozna karta iz 1936*, inv. br. ŠPO-16.

¹⁴¹ BBB, NEG LŠŠ, *Ugovor o kupoprodaji knjiga na otplatu iz 1969.*, inv. br. ŠPO-17.

¹⁴² BBB, NEG LŠŠ, *Račun Robne kuće „Čelik“*, inv. br. ŠPO-18.

¹⁴³ BBB, NEG LŠŠ, *Revers za takvime iz 1969*, inv. br. ŠPO-19.

¹⁴⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Račun „Komunalca“ Tuzla iz 1973*, inv. br. ŠPO-20.

Šabić - Razglednice, dopisnice, čestitke i slično: 20 predmeta

Razglednice, dopisnice, čestitke i slično je pohranjeno u K-1.

- **1. Posjetnica Gazi Husrev-begova Kuršumli medresa Sarajevo.** Posjetnica Gazi Husrev-begova Kuršumli medresa Sarajevo, format 13,5x20 cm. Prazna.¹⁴⁵
- **2. Razglednica Travnička sahat-kula i Hadži Ali-begova džamija sa bajramskom čestitkom.** Razglednica Travnička sahat-kula i Hadži Ali-begova džamija sa bajramskom čestitkom, dva lista, format 15,1x9,8 cm. Razglednicu je, kao bajramsku čestitku, poslao hadži Hafiz Sinanudin Sokolović.¹⁴⁶
- **3. Razglednica maketa Bijele džamije u Visokom sa bajramskom čestitkom.** Razglednica maketa Bijele džamije u Visokom, sa bajramskom čestitkom, format 9x13,7 cm. Razglednicu je, kao bajramsku čestitku, poslao, navjerovatnije, Odbor IZ Visoko.¹⁴⁷
- **4. Dopisnica iz perioda FNRJ.** Dopisnica iz perioda FNRJ, format 13,9x9 cm. Neispunjena.¹⁴⁸
- **5. Bajramska čestitka sa razglednicom ruže.** Bajramska čestitka sa razglednicom ruže, dva lista, format 10,3x15 cm. Čestitku, na turskom jeziku, šalje Ismail Anbarli svome prijatelju Ševket-ef. Šabiću.¹⁴⁹
- **6. Dopisnica upućena Ševket-ef. Šabiću 1949.** Dopisnica je upućena Ševket-ef. Šabiću, format 13,9x9 cm. Uputio ju je izvjesni prijatelj, iz Istoka (zap. Kosovo, nedaleko od Peći), 22.9.1949. godine.¹⁵⁰
- **7. Dopisnica upućena Ševket-ef. Šabiću 1960.** Dopisnica je upućena Ševket-ef. Šabiću, format 14x8,9 cm. Uputio ju je izvjesni prijatelj, iz Peći (Kosovo), 20.1.1966. godine.¹⁵¹
- **8. Razglednica Skoplje upućena Ševket-ef. Šabiću.** Razglednica Skoplje, upućena Ševket-ef. Šabiću, format 14,5x10,2 cm. Razglednicu je poslao Irfan Šabić, sin Ševket-ef. Šabića, 1975. godine iz Skoplja.¹⁵²
- **9. Razglednica Hotel „Šator“ na Jahorini upućena Irfanu Šabiću.** Razglednica Hotel „Šator“ na Jahorini, upućena Irfanu Šabiću, sinu

¹⁴⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Posjetnica Gazi Husrev-begova Kuršumli medresa Sarajevo*, inv. br. ŠRA-1.

¹⁴⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Travnička sahat-kula i Hadži Ali-begova džamija sa bajramskom čestitkom*, inv. br. ŠRA-2.

¹⁴⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica maketa Bijele džamije u Visokom sa bajramskom čestitkom*, inv. br. ŠRA-3.

¹⁴⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Dopisnica iz perioda FNRJ*, inv. br. ŠRA-4.

¹⁴⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Bajramska čestitka sa razglednicom ruže*, inv. br. ŠRA-5.

¹⁵⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Dopisnica upućena Ševket-ef. Šabiću 1949*, inv. br. ŠRA-6.

¹⁵¹ BBB, NEG LŠŠ, *Dopisnica upućena Ševket-ef. Šabiću 1960*, inv. br. ŠRA-7.

¹⁵² BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Skoplje upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-8.

Ševket-ef. Šabića, format 13,3x8,6 cm. Izvjesni doktor Emir je poslao razglednicu sa Jahorine 1. aprila 1958. godine.¹⁵³

- **10. Razglednica Višegradska ćuprija upućena Ševket-ef. Šabiću.** Razglednica Višegradska ćuprija, upućena Ševket-ef. Šabiću, format 14,5x10,5cm. Šalju je 21. juna 1975. godine, iz Višegrada, izvjesni Alija, Munir i djeca.¹⁵⁴
- **11. Razglednica Rijeka upućena Ševket-ef. Šabiću.** Razglednica Rijeka, upućena Ševket-ef. Šabiću, format 14,5x9,5cm. Šalje je izvjesni Muhammed, iz Rijeke, 15. septembra 1968. godine. Na arapskom jeziku.¹⁵⁵
- **12. Razglednica Gazi Husrev-begova džamija upućena Ševket-ef. Šabiću.** Razglednica Gazi Husrev-begova džamija, upućena Ševket-ef. Šabiću i njegovoj gospođi Šefiki, format 14,9x10,3cm. Šalju je Ata, Salih, Asifa, Emir, Ekrem i ostali, iz Sarajeva, 28. septembra 1969. godine.¹⁵⁶
- **13. Bajramska razglednica upućena Ševket-ef. Šabiću.** Bajramska razglednica, upućena Ševket-ef. Šabiću, format 14,7x10,6cm. Na razglednici su slike Mekke, Medine, Istanbula. Čestitka je na arapskom jeziku. Imaju i dvije poruke - jedna je na arapskom jeziku, a druga na bosanskom jeziku. Razglednicu je poslao izvjesni Ferid Ponjavić.¹⁵⁷
- **14. Razglednica Sarajevo upućena Ševket-ef. Šabiću.** Razglednica Sarajevo, upućena Ševket-ef. Šabiću, format 15x10,3cm. Poslana je iz Sarajeva, 6. novembra 1965. godine.¹⁵⁸
- **15. Razglednica Aleksandrija upućena Muhamedu Rašidagiću.** Razglednica Aleksandrija (Egipat), tačnije Stanley Bay Beach, Aleksandrija (Alexandria), upućena Muhamedu Rašidagiću, u Behram-begovoj medresi. Razglednicu su mu poslali roditelji, ili jedan od njih, 13. novembra 1935. godine. Pisano na bosanskom jeziku, na arebici, ali nečitko. Format 14x8,9cm.¹⁵⁹
- **16. Dopisna karta Hafize Šabić upućena porodici Šabić iz 1937.** Dopisna karta Hafize Šabiće, sestre Ševket-efendije, upućena porodici Šabić, posebno roditeljima, adresirana na Gospodina Mehmed-ef.

¹⁵³ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Hotel „Šator“ na Jahorini upućena Irfanu Šabiću*, inv. br. ŠRA-9.

¹⁵⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Višegradska ćuprija upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-10.

¹⁵⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Rijeka upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-11.

¹⁵⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Gazi Husrev-begova džamija upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-12.

¹⁵⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Bajramska razglednica upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-13.

¹⁵⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Sarajevo upućena Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠRA-14.

¹⁵⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Aleksandrija upućena Muhamedu Rašidagiću*, inv. br. ŠRA-15.

Šabića, muderisa u Čajniču, format 13,9x9cm. Karta je poslana 15. februara 1937. godine, iz Sarajeva.¹⁶⁰

- **17. Razglednica Loznica upućena Semini Šabić.** Razglednica Loznica, upućena Semini-Minki Šabić, format 14,7x10,2cm. Razglednicu je 30. septembar 1974. godine, iz Loznice. poslala Stana, Seminina kolegica sa fakulteta i profesor u Gimnaziji „Vuk Karadžić“, Loznica.¹⁶¹
- **18. Razglednica tuzlanska Šarena džamija upućena IVZ Tuzla.** Razglednica tuzlanska Šarena džamija, upućena Islamskoj vjerskoj zajednici Tuzla, format 14,8x10,6cm. Razglednicu, kao bajramsku čestitku, poslala je izvesna Vahida iz Tuzle. Poslana je gospodinu Mujiću, Šabiću i dr. Gospodin Mujić je, najvjerovatnije, Husein-ef. Mujić (1918-1993), koji je poslije bio tuzlanski muftija (1980-1987), te reis (1987-1989).¹⁶²
- **19. Razglednica maketa zagrebačke džamije sa bajramskom čestitkom upućena Šefiki Šabić.** Razglednica maketa zagrebačke džamije sa bajramskom čestitkom, upućena Šefiki Šabić, format 14x9,5cm. Izvjesna Vahida, Zijad i djeca šalju razglednicu iz Zagreba.¹⁶³
- **20. Razglednica Banjaluka upućena Šefiki Šabić.** Razglednica Banjaluka upućena Šefiki Šabić, format 14,6x10,1cm. Razglednicu šalje njena kćerka Semina iz Banja Luke, 197? godine.¹⁶⁴

Šabić - Dokumenti: 19 predmeta

Dokumenti su pohranjeni u K-1.

- **1. Dvojezično svjedočanstvo o pohađanju medrese i reklama za knjige.** Na jednoj strani se nalazi dvojezično svjedočanstvo o pohađanju medrese - gornji dio je na osmanskome turskom, a donji dio na bosanskom, na latinici. Neispunjeno. Rubovi su oštećeni.

Na drugoj strani se nalazi reklama za knjige, tj. spisak knjiga koje prodaje Hadži Ahmed-aga Kujundžija (Kujundžić). Spisak je na arebici. Budući da se spominju cijene u helerima (heler je 1/100 krune), reklama je očito iz austrougarskog doba (1878-1918). Radi se o sljedećih 11 knjiga:

- Birgivija sa prevodom.....60 helera
- Mevludi-šerif.....30 helera
- Tedžvid za ibtidaije.....10 helera

¹⁶⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Dopisna karta Hafize Šabić upućena porodici Šabić iz 1937*, inv. br. ŠRA-16.

¹⁶¹ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Loznica upućena Semini Šabić*, inv. br. ŠRA-17.

¹⁶² BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica tuzlanska Šarena džamija upućena IVZ Tuzla*, inv. br. ŠRA-18.

¹⁶³ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica maketa zagrebačke džamije sa bajramskom čestitkom upućena Šefiki Šabić*, inv. br. ŠRA-19.

¹⁶⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Razglednica Banjaluka upućena Šefiki Šabić*, inv. br. ŠRA-20.

- Prvi ilmihal za ibtidaije.....20 helera
  - Drugi ilmihal za ibtidaije.....20 helera
  - Kratak tarihi-islam za ibtidaije...40 helera
  - Glavna načela islama.....30 helera
  - Vazovi i nasihati.....30 helera
  - Islamski velikani.....40 helera
  - Ramazanski dar (latinicom).....20 helera
  - Usuli-dinije.....20 helera
- Format 15x22,7 cm, 1 list, 2 ispisane strane.¹⁶⁵

- **2. Đačka knjižica softe Mehmeda Kovačevića iz 1938.** Đačka knjižica iz 1938. godine, 40 strana, format 9,5x14,5cm. Unutra, na 2. stranici, stoji naslov „Knjižica o uspehu i vladanju“. Naslov je napisan tri puta na dva različita jezika i dva različita pisma: prvi put na srpskom jeziku, ekavicom, na ćirilici; ispod toga na srpskom jeziku, ekavicom, na latinici; podno toga na slovenačkom jeziku, na latinici. Knjižicu je izdala Državna štamparija Kraljevine Jugoslavije.

Knjižica je pripadala softi Mehmedu (Mehmed) Kovačeviću, iz Gradačca, rođenom 9. februara 1922. godine. On je, te školske 1938/39. godine, bio učenik IV razreda Behram-begove medrese. Njegovi osobni podaci se nalaze na 3. stranici. Zanimljivo, adresa Behram-begove medrese je tada bila Kralja Petra 1.

Na 4. stranici se nalazi raspored časova:

- Ponedjeljak: 1. čas - Arapski; 2. čas - Turski; 3. čas - Ahlak; 4. čas - Fikh; 5. čas - Srpskohrvatski jezik.
- Utorak: 1. čas - Arapski; 2. čas - Tarih; 3. čas - Kur'an; 4. čas - /; 5. čas - Istorija.
- Srijeda: 1. čas - Arapski; 2. čas - Fikh; 3. čas - Turski; 4. čas - Tarih; 5. čas - Metodika.
- Četvrtak: 1. čas - Hadis; 2. čas - Ahlak; 3. čas - Kur'an; 4. čas - Akaid.
- Subota: 1. čas - Arapski; 2. čas - Akaid; 3. čas - Fikh; 4. čas - Istorija; 5. čas - /; 6. čas - Srpskohrvatski jezik.
- Nedjelja: 1. čas - Metodika; 2. čas - Arapski; 3. čas - Hadis; 4. čas - Turski.

Dakle, sljedeći predmeti su se tada predavali u Behram-begovoj medresi u IV razredu: Arapski (5 časova); Turski (3 časa); Fikh (3 časa); Istorija (2 časa); Srpskohrvatski jezik (2 časa); Metodika (2 časa); Hadis (2 časa); Akaid (2 časa); Tarih (2 časa); Ahlak (2 časa); Kur'an (2 časa). Ukupno: 11 predmeta i 27 časova, tokom 6 dana u sedmici.

Na 8. stranici se nalazi ukor Razrednog vijeća iz 2. januara 1939. godine iz I polugodišta. Na 12. i 13. stranici se nalaze ocjene iz I polugodišta: Kiraet: odličan; Srpskohrvatski jezik: dobar; Akaid: dobar; Fikh: vrlodobar;

¹⁶⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Dvojezično svjedočanstvo o pohađanju medrese i reklama za knjige*, inv. br. ŠDO-1.

Hadis: dobar; Ahlak: dobar; Povjest islama: dobar; Arapski: slab (2) ; Turski: dobar; Opća povjest: dobar; Metodika: dobar. Vladanje: dobro. 3 neopravdana izostanka.

Na 14. stranici se nalazi opomena Razrednog vijeća od 2. maja 1939. godine iz II polugodišta zbog Arapskog.

Na 15. stranici prvo piše da je 9. februara 1939. učenik opomenut zbog izostanka na korepeticiji. U potpisu je razrednik. Ispod toga piše da je 25. aprila učenik dobio ukor od direktora zbog igre. U potpisu je tadašnji direktor Salih Sivčević.

Stranice 18. i 19, predviđene za ocjene iz II polugodišta, su prazne. Na kraju knjižice se nalazi slika učenika po kojoj je udaren pečat Behram-begove medrese u Tuzli. Ispod slike je učenikov potpis.

Navjerovatnije da softa Mehmed Kovačević nije nastavio medresansko školovanje, što možemo pretpostaviti iz neupisanih ocjena za II polugodište. Po svoj prilici, Ševket-ef. Šabić je bio dotične školske godine razrednik IV razredu, kojeg je pohađao softa Kovačević, na što upućuju dvije činjenice:

- Što je đačka knjižica ostala u posjedu Ševket-efendije. Naime, nepisano medresansko pravilo jeste da su đačke knjižice tokom trajanja polugodišta u rukama razrednika.
- Što je muderris Šabić bio dvije godine kasnije, u školskoj 1940/41. godini, razrednik prvog razreda. Naime, tada je školovanje u Behram-begovoj medresi trajalo pet godina.¹⁶⁶
- **3. Poziv Šabiću Ševketu na Glavnu godišnju skupštinu Udruženja Ilmije iz 1953.** Poziv Izvršnog odobra Udruženja Ilmije u Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini u Sarajevu, broj 385/53, upućen Šabiću Ševketu, Tuzla, i Begiću Ibrahimu, Koraj, na Glavnu godišnju skupštinu Udruženja. Datum: 19. jun 1953. godine. 1 list, 1 ispisana stranica. Format A4 (21x29,7cm).¹⁶⁷
- **4. Tribina udruženja Ilmije, program predavanja.** Tribina udruženja Ilmije, program predavanja. Program je neispunjen. 1 list, 1 printana stranica, format A4 (21x29,7cm).¹⁶⁸
- **5. Izvještaj sa izvjesne sjednice Skuštine Ilmije.** Izvještaj sa izvjesne sjednice Skuštine Ilmije, 4 lista, 8 ispunjenih strana, format 10,5x15cm. Izvještaj je iskucan pisaćom mašinom, plavim slovima. Na stranicama se nalaze sljedeći naslovi: N.V. (Nove vlasti?); Pripreme; Dnevni red; U diskusiji; Smjernice za budući rad; Izbor delegata; Zaključci.¹⁶⁹
- **6. Dopis Odbora IVZ Tuzla Šabić Ševketu iz 1967.** Dopis Odbora Islamske vjerske zajednice Tuzla, iz 12. jula 1967. godine, broj

¹⁶⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Đačka knjižica softa Mehmeda Kovačevića iz 1938*, inv. br. ŠDO-2.

¹⁶⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Poziv Šabiću Ševketu na Glavnu godišnju skupštinu Udruženja Ilmije iz 1953*, inv. br. ŠDO-3.

¹⁶⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Tribina udruženja Ilmije, program predavanja*, inv. br. ŠDO-4.

¹⁶⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Izvještaj sa izvjesne sjednice Skuštine Ilmije*, inv. br. ŠDO-5.

354/67, upućen Ševket-ef. Šabiću, povodom skupljanja pomoći arapskom narodu (detaljnije o ovome u dokumentu ŠDO-7), format 21x15cm.¹⁷⁰

- **7. Raspis Starješinstva IVZ Sarajevo iz 1967.** Raspis Starješinstva Islamske vjerske zajednice Sarajevo od 3. jula 1967. godine, broj 2589/67, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Raspis je upućen svim odborima IVZ na području spomenutog starješinstva. Predmet: Sakupljanje pomoći arapskom narodu. Naime, porazom u arapsko-izraelskom ratu 1967. godine, stotine hiljada Palestinaca su postali izbjeglice. Rukovođeno najplemenitijim islamskim osjećajima, kao i osjećajima patriotske svijesti, Vrhovno islamsko starješinstvo u SFRJ, uputilo je republičkim starješinstvima raspis broj 1613/67, od 1. jula 1967. godine, i u istom dalo smjernice o načinu sabiranja pomoći bratskom arapskom narodu. U nastavku su navedene smjernice, odnosno dužnosti koje organi IVZ treba da ispune u određenom roku.¹⁷¹
- **8. Dopis Starješinstva IVZ Sarajevo iz 1967.** Dopis Starješinstva Islamske vjerske zajednice Sarajevo od 3. jula 1967. godine, broj 2584/67, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Dopis je upućen svim odborima IVZ na području spomenutog starješinstva. Predmet: Otvaranje seminara za imame u šk. god. 1967/68.¹⁷²
- **9. Dopis Starješinstva IVZ iz 1969.** Dopis Starješinstva Islamske vjerske zajednice Sarajevo od 14. juna 1969. godine, broj 2127/69, 5 listova, 5 ispisanih stranica, format A4 (21x29,7cm). Dopis je upućen svim imamima-hatibima na području spomenutog starješinstva, putem nadležnih odbora IVZ. Predmet: Solidarnost u nedaćama. Riječ je o skupljanju pomoći za petero siročadi iz porodice Subašić iz Podžeplja, Odbor IVZ Žepa, koji su ostali bez oba roditelja zbog tragedije. Dopis je ustvari hutba, koju bi imami trebali pročitati na džumi-namazu, i pozvati džematlije da doniraju priloge.¹⁷³
- **10. Obavijest Izvršnog odbora Udruženja Ilmije u SRBiH iz 1964. godine Ševket-ef. Šabiću.** Obavijest Izvršnog odbora Udruženja Ilmije u SRBiH, od 26. juna 1964. godine, upućena Ševket-ef. Šabiću, broj 202/64, 1 list, 2 ispisane stranice, format A4 (21x29,7cm). Obavijest je u vezi Glavne skupštine Udruženja Ilmije, koja će se održati 8. jula, u Domu narodne milicije, Ul. Mustafe Golubića bb, u Sarajevu, sa početkom u 9 sati, kao i u vezi sjednice

¹⁷⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Dopis Odbora IVZ Tuzla Šabić Ševketu iz 1967*, inv. br. ŠDO-6.

¹⁷¹ BBB, NEG LŠŠ, *Raspis Starješinstva IVZ Sarajevo iz 1967*, inv. br. ŠDO-7.

¹⁷² BBB, NEG LŠŠ, *Dopis Starješinstva IVZ Sarajevo iz 1967*, inv. br. ŠDO-8.

¹⁷³ BBB, NEG LŠŠ, *Dopis Starješinstva IVZ iz 1969*, inv. br. ŠDO-9.

Upravnog odbora Udruženja Ilmijje, koja će se održati 7. jula, u Gazi Husrev-begovoj medresi.¹⁷⁴

- **11. *Odobrenje Odbora Islamske zajednice Tuzla iz 1978.*** Odobrenje Odbora Islamske zajednice Tuzla, od 28. februara 1978. godine, br. 19/78, 1 list, 1 ispisana stranica, format 20,9x14,6cm. Naime, ovim dokumentom Odbor IZ Tuzla odobrava podizanje nišana sa betonskom ogradom rahmetli ŠABIĆ ŠEVKET-ef. muderisu iz Tuzle na groblju Ilinčica u Tuzli. Odobrenje se izdalo na zahtjev Šabić Adnana iz Tuzle, tj. sina rahmetli Ševket-efendije.¹⁷⁵

- **12-13. *Uredba o stalnim sudskim tumačima iz 1968.*** Uredba o stalnim sudskim tumačima, objavljena prvobitno u Službenom listu BH, broj 22/68, od 8. jula 1968. godine, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Radi se o četiri člana Uredbe koji objašnjavaju način naplaćivanja usluga sudskog tumačenja. Ispod se nalazi i urnek kako se prevod ovjerava sudski i evidentira.

Biblioteka posjeduje dva primjerka ovog dokumenta.¹⁷⁶

- **14. *Prevod punomoći sa turskog jezika iz 1962.*** Prevod punomoći sa turskog jezika od 2. januara 1962. godine. Notar: Kazim Azamet, Istanbul. Sudski tumač: Ševket Šabić. 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).

Nebaheta Erenler, rođena u Jugoslaviji 1936. godine, sa stanom u Istanbulu, opunomoćuje svoju majku Lutfi Ajšu, koja živi u Tuzli u Jugoslaviji, da može u njeno ime raspolagati sa njenim nasljedstvom, koje joj je ostalo iza oca Lutfi Bekira.¹⁷⁷

- **15. *Original punomoći na turskom jeziku iz 1962.*** Original punomoći na turskom jeziku (Umumi vekaletname) od 2. januara 1962. godine, br. 000119. Notar: Kazim Azamet, Istanbul. 3 lista, 3 ispisane stranice, format 20,2x29cm.

Nebaheta Erenler, rođena u Jugoslaviji 1936. godine, sa stanom u Istanbulu, opunomoćuje svoju majku Lutfi Ajšu, koja živi u Tuzli u Jugoslaviji, da može u njeno ime raspolagati sa njenim nasljedstvom, koje joj je ostalo iza oca Lutfi Bekira.¹⁷⁸

- **16. *Prevod garantnog pisma sa turskog jezika iz 1953.*** Prevod garantnog pisma sa turskog jezika od 27. maja 1953. godine. Notar: Kazim Azamet, Istanbul. Sudski tumač: Ševket Šabić. 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).

Ahmet Šenoglu iz Istanbula, garantuje da će svojim rodicama - tetki i njenim kćerkama Ajši i Sabaheti, koje žive u Jugoslaviji, u Tuzli, a koje žele da

¹⁷⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Obavijest Izvršnog odbora Udruženja Ilmijje u SRBiH iz 1964. godine Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠDO-10.

¹⁷⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Odobrenje Odbora Islamske zajednice Tuzla iz 1978*, inv. br. ŠDO-11.

¹⁷⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Uredba o stalnim sudskim tumačima iz 1968*, inv. br. ŠDO-12-13.

¹⁷⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Prevod punomoći sa turskog jezika iz 1962*, inv. br. ŠDO-14.

¹⁷⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Original punomoći na turskom jeziku iz 1962*, inv. br. ŠDO-15.

mu dođu u posjetu u Tursku u goste, ako im vlasti dadnu pasoše, obezbjediti stan, hranu i putne troškove, tako da se neće morati obraćati turskim vlasti za ikakvu pomoć.¹⁷⁹

- **17. Original garantnog pisma na turskom jeziku iz 1953.** Original garantnog pisma sa turskog jezika od 27. maja 1953. godine. Notar: Kazim Azamet, Istanbul. 1 list, 1 ispisana stranica, format 20,2x29cm.

Ahmet Šenoglu iz Istanbula, garantuje da će svojim rodicama - tetki i njenim kćerkama Ajši i Sabaheti, koje žive u Jugoslaviji, u Tuzli, a koje žele da mu dođu u posjetu u Tursku u goste, ako im vlasti dadnu pasoše, obezbjediti stan, hranu i putne troškove, tako da se neće morati obraćati turskim vlasti za ikakvu pomoć.¹⁸⁰

- **18. Prevod rodnog lista sa arapskog jezika iz 1971.** Prevod rodnog lista sa arapskog jezika od 27. avgusta 1971. godine. Ljekar: Abdulhafiz el-Muveffa. Sudski tumač: Ševket Šabić. 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm).

Riječ je o rodnom listu na ime Hader Abdulaziz Muhamed Davud Sakr. Hader je rođen 30.6.1946. Upisan je 12.7.1954. Ovaj primjerak rodnog lista je izdan 30. jula 1971. godine.¹⁸¹

- **19. Obavijest Saveznog zavoda za statistiku SFRJ-a iz 1969.** Obavijest Saveznog zavoda za statistiku, Savezna Federativna Republika Jugoslavija, iz 1969. godine, upućena građanima koji posjeduju poljoprivredna gospodarstva, 1 list, 1 ispisana stranica, format A4 (21x29,7cm). Predmet obavijesti je statistički popis poljoprivrednih gospodarstava, koji će se organizirati u vremenu od 24. do 30. aprila i od 15. do 31. maja 1969. godine. U potpisu: Branimir Marković, generalni direktor Zavoda.

Među poljoprivrednicima je bio i Ševket-ef. Šabić, koji je radio kao imam Čaršijske džamije u Tuzli 42 godine, od čega 30 godina (1945-1975) za vrijeme socijalističke Jugoslavije. Naime, posao imama nije bio priznat za vrijeme komunističkog režima, tako da je većina imama bila prijavljena kao poljoprivrednici, odnosno zemljoradnici.¹⁸²

Šabić - Fotografije: 5 predmeta

Fotografije su pohranjene u K-1.

- **1. Fotografija sa hadždža 1971.** Fotografija sa hadždža 1971. godine, format 17,9x24cm. Na slici su trojica bosanskih hadžija u ihramima - skroz desno je 60-godišnji Ševket-ef. Šabić. U pozadini, na zidu, nalazi se maketa Kabe. Fotografije je uslikana 4. zu-l-hidždžeta 1390. god. po Hidžri (31. januar 1971. godine), kako piše na poledini u

¹⁷⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Prevod garantnog pisma sa turskog jezika iz 1953*, inv. br. ŠDO-16.

¹⁸⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Original garantnog pisma na turskom jeziku iz 1953*, inv. br. ŠDO-17.

¹⁸¹ BBB, NEG LŠŠ, *Prevod rodnog lista sa arapskog jezika iz 1971*, inv. br. ŠDO-18.

¹⁸² BBB, NEG LŠŠ, *Obavijest Saveznog zavoda za statistiku SFRJ-a iz 1969*, inv. br. ŠDO-19.

jednom pečatu. U drugom pečatu stoji da je fotografisano u Mekki, u kvartu Šubejka (Eš-Šubejka).¹⁸³

- **2. Fotografija Ševket-ef. Šabića iz mihraba Čaršijske džamije.** Fotografija Ševket-ef. Šabića iz mihraba Čaršijske džamije u Tuzli, format 17,7x23,6cm. Na fotografiji nosi ahmediju i kaput. Inače, Ševket-ef. je 42 godine (1933-1975) bio imam i hatib dotične džamije.¹⁸⁴
- **3. Fotografija Ševket-ef. Šabića sa ćursa Čaršijske džamije,** Fotografija Ševket-ef. Šabića sa ćursa Čaršijske džamije u Tuzli, format 17,7x23,6cm. Na fotografiji nosi ahmediju i kaput.¹⁸⁵
- **4. Fotografija Alije Kikanović, Cerik - 1965.** Fotografija Alije Kikanović iz Cerika, iz 1965 godine, format 6,5x9,5cm. Inače, hadži-Alija Kikanović je bio cijenjen i poštovan džematlija tuzlanskog džemata Cerik. Na fotografiji nosi hadžijsku ahmediju.¹⁸⁶
- **5. Fotografija Dubrovnika iz 1973.** Fotografija Dubrovnika iz 1973. godine, format 7,4x10,4cm.¹⁸⁷

Šabić - Novinski isječci: 5 predmeta

Novinski isječci su pohranjeni u K-1.

- **1. Delegacija indonežanskih žena u Sarajevu.** Naslov članka je *Delegacija indonežanskih žena u Sarajevu*. Tačnije, radi se o novinskom isječku koji prikazuje sliku „Indonežanske gošće prilikom posjete supruzi reisu-l-uleme Hadži efendije Kemure“, kako piše ispod slike. Latinica, format 11,5x15,2cm.¹⁸⁸
- **2. Muslimanska relikvija.** U rubrici „Ljudi i događaji“, stoji članak sa slikom, pod naslovom *Muslimanska relikvija*. Članak govori o tome kako su hodočasnici u Meku mogli vidjeti u istorijskoj džamiji najstariji rukopis „korana“. Beogradske novine „Politika“, ćirilica, format 13x14cm.¹⁸⁹
- **3. Milioneri u pelenama.** U rubrici „Ljudi i događaji“, stoji članak sa slikom, pod naslovom *Milioneri u pelenama*. Članak govori o bračnom paru Kolin i Suzana Rozenkovic iz Kapštata, Južna Afrika, koji su nakon četiri godine braka dobili šestorke. Inače siromašni bračni par je od države dobio na poklon lijepu vilu i izdašnu pomoć. Usto, djeca često poziraju filmskim preduzećima i ilustrovanim časopisima. Već u prvom mjesecu života šestorke su stekle honorare u

¹⁸³ BBB, NEG LŠŠ, *Fotografija sa hadždža 1971*, inv. br. ŠFO-1.

¹⁸⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Fotografija Ševket-ef. Šabića iz mihraba Čaršijske džamije*, inv. br. ŠFO-2.

¹⁸⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Fotografija Ševket-ef. Šabića sa ćursa Čaršijske džamije*, inv. br. ŠFO-3.

¹⁸⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Fotografija Alije Kikanović, Cerik - 1965*, inv. br. ŠFO-4.

¹⁸⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Fotografija Dubrovnika iz 1973*, inv. br. ŠFO-5.

¹⁸⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Delegacija indonežanskih žena u Sarajevu*, inv. br. ŠNO-1.

¹⁸⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Muslimanska relikvija*, inv. br. ŠNO-2.

visini 900.000 dolara. Kada je članak pisan, imale su devet mjeseci. Beogradske novine „Politika“, ćirilica, format 13x24 cm.¹⁹⁰

- **4. *Ibn Saud putuje.*** U rubrici „Ljudi i događaji“, stoji članak sa slikom, pod naslovom *Ibn Saud putuje*. Članak govori o odlasku Ibn Sauda, kralja Saudijske Arabije (1932-1953), u SAD-u, u Vašington, gdje se sastao sa Ajzenhauerom i Dalsom, američkim državicima. Beogradske novine „Politika“, ćirilica, format 12x16cm.¹⁹¹
- **5. *Smotra.*** U rubrici „Ljudi i događaji“, stoji članak sa slikom, pod naslovom *Smotra*. Članak se bavi fotografijom koja prikazuje smotru alžirskih pobunjenika, koji su se borili protiv Francuske za nezavisnost Alžira. Ispod članka je grafitnom olovkom ispisano da je članak iz Politike, iz 1957. godine. Beogradske novine „Politika“, ćirilica, format 11,3x15,6cm.¹⁹²

Šabić - Vaktije: 4 predmeta

Vaktije su pohranjene u K-1.

- **1. *Ramazanska vaktija za Tuzlu za 1980/1400.*** Ramazanska vaktija za Tuzlu za juli/avgust 1980. godinu, odnosno 1400. hidžretsku. Format 19,9x30,5cm. Pošto je ljetno računanje vremena u Jugoslaviji uvedeno tek 27. marta 1983. godine, u vaktiji stoji da je podne oko 12 sati.¹⁹³
- **2. *Ramazanska vaktija za Sarajevo za 1984/1404.*** Ramazanska vaktija za Sarajevo za 1984. godinu, odnosno 1404. hidžretsku. Format 19,5x26cm. Izdavač je Udruženje islamskih vjerskih službenika u SR Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo.

Na dnu stranice je napisano da vaktija važi za: Sarajevo, Bileću, Gacko, Gračanicu, Kladanj, Osijek, Trebinje i Tuzlu. Ispod su ispisani i jugoslovenski gradovi čije je vrijeme namaza prije Sarajeva, kao i gradovi čija su namaska vremena poslije Sarajeva.¹⁹⁴

- **3. *Ramazanska vaktija za Bagdad za 1964/1383.*** Ramazanska vaktija za pokrajinu Bagdad za 1964. godinu, odnosno 1383. hidžretsku. Format 21,5x34cm. Izdavač: časopis „Et-Terbijje el-islamijje“ (Islamski odgoj), Bagdad.¹⁹⁵
- **4. *Ramazanska vaktija za Tuzlu za 1981/1401.*** Ramazanska vaktija za Tuzlu za 1981. godinu, odnosno 1401. hidžretsku. Format 21x29,5cm.¹⁹⁶

¹⁹⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Milioneri u pelenama*, inv. br. ŠNO-3.

¹⁹¹ BBB, NEG LŠŠ, *Ibn Saud putuje*, inv. br. ŠNO-4.

¹⁹² BBB, NEG LŠŠ, *Smotra*, inv. br. ŠNO-5.

¹⁹³ BBB, NEG LŠŠ, *Ramazanska vaktija za Tuzlu za 1980/1400*, inv. br. ŠVA-1.

¹⁹⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Ramazanska vaktija za Sarajevo za 1984/1404*, inv. br. ŠVA-2.

¹⁹⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Ramazanska vaktija za Bagdad za 1964/1383*, inv. br. ŠVA-3.

¹⁹⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Ramazanska vaktija za Tuzlu za 1981/1401*, inv. br. ŠVA-4.

Šabić - Karte: 4 predmeta

Karte su pohranjene u K-1.

- **1. Geografska karta Bosne i Hercegovine iz 1949.** Geografska karta Bosne i Hercegovine iz 1949. godine, format 47x53cm. Izdavač: Glavna Geodetska uprava pri Vladi FNRJ.¹⁹⁷
- **2. Auto-karta Evrope iz 1978.** Auto-karta Evrope iz 1978. godine, format 80x57cm. Izdavač: beogradski dnevni list Politika, 16. april 1978. godine.¹⁹⁸
- **3. Karta „Stablo čistog roda Poslanikovog“.** Karta „Stablo čistog roda Poslanikovog“ (tur. Şecere-i Nesl-i Pak-i Peygamberi) na turskom jeziku, format 49x68cm. Izdavač: Ekonomi Matbasi (Ekonomiska štamparija), Istanbul, 1959. godine. Autor karte je Hüseyin Hüsnü Ohçabol.

Tačnije, na karti se nalazi nekoliko porodičnih stabala. Na desnoj strani je porodično stablo Muhammeda, a.s, - od Ibrahima, a.s, do Malika ibn Nadra (Kurejša Starijeg) ibn Kinane. U sredini je porodično stablo Muhammeda, a.s., i četverice pravednih halifa (Ebu Bekra, Omera, Osmana, Alije) - od Fihra (Kurejša Srednjeg) do njih peterice, uključujući i potomke h. Alije. Na lijevoj strani je porodično stablo mongolskih vladara (hakana) - od Džingis-hana (1206-1226) do Hulagua (1256-1265) i Ibka-j-hana (Abaka-hana, 1265-1282), Hulaguovog sina. U donjem desnom ćošku je grafikon koji prikazuje h. Hasana, Poslanikovog unuka, i njegovu djecu, dok je u donjem lijevom ćošku grafikon, na kojem su h. Husejn, Poslanikov unuk, i njegova djeca. Na sredini, u donjem dijelu, su kratke biografije Muhammeda, a.s, i četverice pravednih halifa, sa posebnim akcentom na spomen njihove djece.¹⁹⁹

- **4. Autokarta Jugoslavije iz 1966.** Auto-karta Jugoslavije iz 1966. godine, format 99x70cm. Izdavač: Auto-moto savez Slovenije (Avto-moto zveza Slovenije). Zanimljivo je spomenuti da je legenda karte napisana na čak 10 jezika: slovenačkom, srpskohrvatskom, francuskom, engleskom, njemačkom, italijanskom, češkom, poljskom, ruskom i mađarskom.²⁰⁰

Šabić - Kaligrafija: 3 predmeta

Kaligrafija se nalazi pored K-1.

- **1. Levha „El-Kasibu habibullah“.** Levha „El-Kasibu habibullah“ (Onaj koji privređuje je Allahov miljenik). Format 29,2x37cm.

Vidi za detaljnije o ovom predmetu u opisu predmeta br. ŠKAL-2.²⁰¹

¹⁹⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Geografska karta Bosne i Hercegovine iz 1949*, inv. br. ŠKAR-1.

¹⁹⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Auto-karta Evrope iz 1978*, inv. br. ŠKAR-2.

¹⁹⁹ BBB, NEG LŠŠ, *Karta „Stablo čistog roda Poslanikovog“*, inv. br. ŠKAR-3

²⁰⁰ BBB, NEG LŠŠ, *Autokarta Jugoslavije iz 1966*, inv. br. ŠKAR-4.

²⁰¹ BBB, NEG LŠŠ, *Levha „El-Kasibu habibullah“*, inv. br. ŠKAL-1.

- **2. Levha „Er-Rizku alellah“.** Levha „Er-Rizku alellah“ (Opskrbljivanje pripada Allahu). Format 29,2x37cm.

Kako bismo dešifrovali ko je autor tri levhe iz legata Ševket-ef. Šabića, posebno levhi pod inventarnim brojevima ŠKAL-2 i ŠKAL-3 (ispod njih ima autorski potpis), kontaktirali smo naše poznate kaligrafe: Muniba Obradovića, Abdulhaka Hadžimejlića i dr. Čazima Hadžimejlića.

Munib Obradović smatra da je riječ o sljedećem potpisu:

محمد فخرى عزيز حوكم (Mehmed/Muhammed Fahri Aziz Hukkem)

Dr. Čazim Hadžimejlić je kazao da je ovaj rad vidio ranije, tj. radi se o precrtanom radu. Dakle, nije kalemom rađeno. No, dosegao je starost. Originalno, kompozicija pripada Ismailu Hakkiju, poznatom osmanlijskom kaligrafu.

Abdulahak Hadžimejlić je rekao sljedeće o radovima: *Moje lično mišljenje je da ovo može danas svako uraditi, pa i ko nije uopće upućen u klasični vid arapske kaligrafije, čak i onaj ko ne zna uopće harfove.*

Također, stupili smo u kontakt i sa Nesibom Pepićem, profesorom turskog jezika, inače prevodiocem pri Ambasadi Republike Turske u Beogradu, koji se isprofilisao u čitanju natpisa na orijentalnim jezicima. Profesor Pepić je oko ovih levhi dodatno konsultirao jednog svog prijatelja, uposlenika Osmanskog arhiva u Istanbulu bošnjačkog porijekla. Dotični misli da se možda radi o osobi sljedećeg imena: Muhammed (Mehmed) Fahri (ili Fahrudin) Hukić.²⁰²

- **3. Levha „Er-Rizku alellah“.** Levha „Er-Rizku alellah“ (Opskrbljivanje pripada Allahu). Format 29,2x37cm.

Vidi za detaljnije o ovom predmetu u opisu predmeta br. ŠKAL-2.²⁰³

Šabić - ostalo: 5 predmeta

Ostali predmeti su pohranjeni u K-1.

- **1. Koverta časopisa Medželletu-l-Ezher iz 1965.** Koverta u kojoj je bio jedan od brojeva časopisa Medželletu-l-Ezher, kojeg izdaje Univerzitet el-Azhar, Kairo. Koverta je iz 1965. godine. Na prednjoj strani koverte piše na latinici, plavom hemijskom: *Sabic Sevket muderis Tuzla, Jugoslavie*. Odmah ispod piše na ćirilici, crvenom hemijskom: *Тузла*. Vjerovatno je riječ Tuzla napisana u Jugoslaviji, po prispeću pošiljke iz Kaira. Ispod ćirilice stoji na arapskom jeziku, plavom hemijskom: *Ševket Šabidž - muderris Tuzla, Juguslafija*. Format 18,5x24cm.²⁰⁴
- **2. Upit Ševketa Šabića Ministarstvu Narodne prosvjete u Zagrebu, NDH, iz 1943.** Pismo Ševket-ef. Šabića, tada vjeroučitelja Državne

²⁰² BBB, NEG LŠŠ, *Levha „Er-Rizku alellah“*, inv. br. ŠKAL-2.

²⁰³ BBB, NEG LŠŠ, *Levha „Er-Rizku alellah“*, inv. br. ŠKAL-3.

²⁰⁴ BBB, NEG LŠŠ, *Koverta časopisa Medželletu-l-Ezher iz 1965*, inv. br. ŠOS-1.

obće niže srednje škole, u Tuzli. Pismo je upućeno Ministarstvu Narodne prosvjete u Zagrebu, NDH, 1943. godine. Predmet pisma je upit/molba za objašnjenje glede polaganja državnog stručnog ispita. 1 list, 2 ispisane stranice, format 17x23cm.

Šabić navodi u pismu, kako je, Odlukom Ministarstva od 31. prosinca (decembra) 1941. godine, imenovan kao vjeroučitelj u Obćoj nižoj srednjoj školi u Tuzli. Pošto mu se približava vrijeme polaganja stručnog ispita, on šalje upit Ministarstvu povodom svog stručnog ispita. Naime, u Zakonu o vjerskoj nastavi iz 1933. godine, stoji da za vjeroučitelje građanskih škola nisu propisana pravila za polaganje vjeroučiteljskog ispita. Stoga, Šabić pita Ministarstvo da li treba ili ne treba polagati vjeroučiteljski stručni ispit. Dalje, ako je potrebno da ga polaže, da li će polagati ispit prema pravilima učiteljskog ispita, koji se polaže u Sarajevu, ili će polagati vjeroučiteljski ispit po pravilima za polaganje profesorskog ispita, koja su propisana Naredbom Ministarstva od 29. prosinca (decembra) 1943. godine, a koji se polaže u Zagrebu.²⁰⁵

- **3. Pismo Đemile iz 1968. upućeno Ševket-ef. Šabiću.** Pismo izvjesne Đemile, od 15. avgusta 1968. godine, upućeno Ševket-ef. Šabiću i njegovj ženi Šefiki. Đemila se raspituje za zdravlje Adnana, Ševketovog i Šefikinog sina, te obećava da će poslati djecu u „Medresu“, koju je vodio Ševket-ef. Šabić. 2 lista, 2 ispisane stranice, format 14x19cm.²⁰⁶
- **4. Isprintani kaligrafski rad.** Kaligrafski rad na arapskom jeziku, isprintan na listu papira. Ispisano je: *Euзу billahi mine-š-šejtani-r-radžim. Bismillahi-r-rahmani-rahim. Ja mufettiha-l-ebvab fettih lena hajre-l-bab! (Prevod: Tražim zaštitu kod Allaha od prokletog šejtana. U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. O Ti, Koji otvaraš vrata, otvori nam najbolja vrata!)* Format rada je 35,5x18,6cm, a format lista je 36,8x23,4cm.²⁰⁷
- **5. Koverta od Munire Branković.** Koverta koju je poslala Munira Branković, Rogatica, Ševketu Šabiću. Datum 9. novembar. Godina nečitka, tačnije izbrisana. Format 15,5x10,1cm.²⁰⁸

Zaključak

Ševket-ef. Šabić je bio jedan od najznačajnijih bošnjačkih učenjaka XX. stoljeća. Mnogo je pisao, a malo je objavljivao. Specijalna biblioteka „Behram-beg“ čuva Legat Ševket-ef. Šabića, kojeg čine 1.362 bibliotečke

²⁰⁵ BBB, NEG LŠŠ, *Upit Ševketa Šabića Ministarstvu Narodne prosvjete u Zagrebu, NDH, iz 1943*, inv. br. ŠOS-2.

²⁰⁶ BBB, NEG LŠŠ, *Pismo Đemile iz 1968. upućeno Ševket-ef. Šabiću*, inv. br. ŠOS-3.

²⁰⁷ BBB, NEG LŠŠ, *Isprintani kaligrafski rad*, inv. br. ŠOS-4.

²⁰⁸ BBB, NEG LŠŠ, *Koverta od Munire Branković*, inv. br. ŠOS-5.

jedinice: 241 predmet (neknjižna i efemerna građa), 588 kucanih brošura, 375 periodičnih izdanja, 158 knjiga i brošura.

U ovom radu smo se analitički osvrnuli na 241 bibliotečku jedinicu neknjižne i efemerne građe iz Legata Ševket-ef. Šabića. Tako smo prikazali: 71 kucani tekst, 50 rukopisnih tekstova, 35 sveski, 20 potvrda, 20 razglednica, dopisnica i čestitki, 19 dokumenata, 5 fotografija, 5 novinskih isječaka, 4 vaktije, 4 karte, 3 kaligrafska rada, 5 ostalih predmeta.

Nadamo se da će ovaj naš rad o legatu Ševket-ef. Šabića probuditi veće interesovanje, kako za proučavanje Šabićevog života i djela posebno, tako i za proučavanje građe Behram-begove biblioteke.

Summary

Ševket-ef. Šabić was one of the most important Bosniak scholars of the 20th century. He wrote a lot but published little it. The special library „Behram-beg“ keeps the Legate (collection) of Ševket-ef. Šabić, which consists of 1,362 library units: 241 items (non-book and ephemeral material), 588 printed brochures, 375 periodicals, 158 books and brochures.

In this paper, we have analytically looked at 241 library units of non-book and ephemeral material from the collection. Among there, we presented: 71 typed texts, 50 manuscripts, 35 notebooks, 20 certificates, 20 postcards, postcards and greeting cards, 19 documents, 5 photographs, 5 newspaper clippings, 4 vaktis, 4 maps, 3 calligraphic works, 5 other items.

We hope that this work of ours on the legacy of Ševket-ef. Šabić will bring greater interest in Šabić's work, both for the study of his life and work in particular, and for the study of the material kept by the Behram-beg's library.